

Ἡ Διανομία τῶν Ἀχρημάτων

Ταξινόμηση

Ἑνωώσεις

Κόρινθος - Αργος -

Καλαμάρι - Τριπόλις -

Καλαμάρι - Λαμίες -

Αργολοκορινθιακή Μεσογαχία -

Πάτρα - Βοχός - Καρδίτσα -

Τρίφυλα - Καλαμάρι -

Μεσσηνία - Πάτρα - Αργολοκορινθιακή

Μεσσηνία - Πάτρα - Αργολοκορινθιακή -

591

KA

24.450

ՀԱՅԿԻՆԻ ԵՐԱՅԵՐԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

591
KA
24450

ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΥ ΑΧΙΑ. ΚΑΡΩΝΗ

ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΙΚΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Δημοσιευθεῖσαι ἐν τοῖς «Καιροῖς»

Κόρινθος—Ἄργος—Ναύπλιον—Τρίπολις
—Καλάμαι—Ζάκυνθος—Ἀργοστόλιον
—Μεσολόγγιον—Πάτραι—Βόλος—
Καρδίτσα—Τρίκαλα—Καλα-
μπάκα—Μετέωρα—Λάρισα
—Ἄλμυρος—Σκιάθος—
Λαμία—Χάλκισ.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΡΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΣΣΗ ΠΡΩΤ. 26 ΑΠΡ. 1903

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΤΕΝΑ

1901

ΤΗΣ ΚΙΑ
ΤΟΥ ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΟΥ
ΠΑΤΡΟΣ ΜΟΥ
ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΚΑΡΩΝΗ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ἀδελφέ μου.

Τὴν κεφαλὴν σου δὲν θὰ περιβάλλῃ στέφανος συγγραφικῆς δόξης καὶ δὲν θὰ γείνηται ἀφῆρη νὰ ἐλαττωθοῦν αἱ δάφναι τοῦ Ἰλισσοῦ αἱ ὁποῖαι εἶναι τόσοι χρήσιμοι διὰ τὰς προθήκας τῶν παντοπωλείων κατὰ τὴν Καθαρὰν Δευτέραν καὶ διὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ποιητῶν τῆς ἐποχῆς μας. Ἔσο ἡσυχός καὶ μετὰ σοῦ ὅσοι ἀπὸ ψυχικῆς ἰδιοφυΐας δυνατόν νὰ σκανδαλίζονται! . . .

Δεν ἔγινες συγγραφεύς. . . .

Σὺ ἐπωφελοῦμενος τῆς τυπογραφίας καὶ χαρτοποιίας αἴτινες ἐφευρέθησαν, ὡς λέγει ὁ Καζαμίας τὸ .....Π. Χ. ἐκδίδεις τὰς ἐντυπώσεις σου τῇ εὐμενεῖ προθυμίᾳ τόσοων εὐγενεστάτων φίλων μας. Αὐταὶ αἱ ἐντυπώσεις σου σὲ τιμοῦν πολὺ. Ὅταν ἀνεχώρεις ἐκ τῆς οἰκίας μας καὶ σοῦ ἀνέθηκα ὡς Συντάκτης τῶν «Καιρῶν» τὴν ἀποστο-

λὴν ἐντυπώσεων ἤμουν περιέργος νὰ ἶδω τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀποστολῆς.

Ὅταν εἶδα τὰς ἀποστελλομένας ἐντυπώσεις ἐχάρην διότι εἶχες ἀκολουθήσει πορείαν ἀξιοπρεπῆ καὶ εὐσυνείδητον.

Δὲν ἐξεμεταλλεύθης τὴν γραφίδα σου καὶ ὅ, τι ἀντελήφθης αὐτὸ καὶ ἔγραψες, χωρὶς νὰ ἐκτραπῆς εἰς προσωπικὰς καταωνίσεις λιθανωτοῦ τῆδε κάκεισε. Αὐτὰς δὲ τὰς ἐντυπώσεις σου λόγῳ μορφώσεως καὶ πείρας, κατώρθωσες νὰ καταστήσῃς ἀνάγνωσμα χρήσιμον καὶ εὐχάριστον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν λείπει τὸ γλαφυρὸν τῆς φράσεως, τὸ βαθὺ τῆς παρατηρήσεως καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς κρίσεως.

Πρὸ παντός, εὐχόμενός σοι τὰ βέλτιστα, σὲ συγχαίρω διὰ τὸ ἀνεξάρτητον τοῦ φρονήματος, ὅπερ, ὡς ἐνθυμεῖσαι, διέκρινεν ἐξαιρετικῶς τὸν πατέρα μας τὸν ὑπερήφανον ἐκεῖνον στρατιώτην τοῦ καθήκοντος καὶ ἐντιμον θεράποντα τῆς Δικαιοσύνης. Εἰς τὴν σκιάν Ἐκείνου, μετὰ τῶν γραμμῶν αὐτῶν πράττεις καλῶς ἀφιερώων τὰς ἐντυπώσεις σου.

ΔΗΜ. ΚΑΡΩΝΗΣ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΡΙΝΘΟΝ

Τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον της.— Λύπη καὶ ἀπώ-
γνωσις.— Ἐλπίζουν ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖον.

Ἐκ τοῦ πρώτου σταθμοῦ τοῦ ταξειδίου μου στέλλω ἐντυπώσεις εἰς τοὺς «Καιρούς». Δὲν εἶναι αὐταὶ τόσο ἐυχάριστοι ἐκ τῆς πόλεως ἥτις ἄλλοτε περιέκλειε πλοῦτον καὶ εὐμάρειαν. Ἀπὸ τῆς περιφήμου ἐκείνης πόλεως, τοὺς ἀπογόνους τῶν κατοίκων της ἐξεδίωξεν ἐκεῖθεν ὁ καταστρεπτικὸς σεισμὸς τοῦ 1858 καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ εὕρωσι γῆν πρὸς κατοίκησιν ἐνταῦθα, παρὰ τὸν Ἴσθμὸν, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου.

Πόλις νέα, ἡ σημερινὴ Κόρινθος, μὲ εὐθείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας, ἦτο εὐτυχῆς ὀπασοῦν πρὸ τῆς τομῆς τοῦ Ἴσθμοῦ. Ἦτο πόλις ἐμπορικὴ μὲ λιμένα ἐργαζόμενον πάντοτε καὶ πολὺ πιθανὸν ἡ τύχη νὰ προώριζεν εἰς αὐτὴν τὸ μέλλον τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, ἐὰν ἡ τομὴ τοῦ Ἴσθμοῦ ἀνεβάλλετο καὶ δὲν ἐλάμβανε πέρας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας τὸ σπουδαῖον αὐτὸ τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐν ᾧ ἐξυπηρέτησε πολλαχῶς τὴν

Ἑλλάδα, τὴν Κόρινθον ὁμως ἔρριψεν εἰς δυστυχίαν καὶ ἐπιφυλάσσει αὐτῇ μέλλον χειρότερον.

* *

Διὰ τοῦτο δὲν παρατηρεῖ τις εἰς τὰς ὁδοὺς οὐδεμίαν σχεδὸν κίνησιν· καταστήματα εἰς τὰς κεντρικωτέρας ὁδοὺς εὐρίσκονται κατάκλειστα δι' ἔλλειψιν ἐργασιῶν, ἡ λύπη καὶ ἡ ἀπόγνωσις εἶνε ἐζωγραφισμένη ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν κατοίκων. Ἀποτέλεσμα τῆς συμπαρομαρτούσης παρακμῆς τοῦ δήμου εἶνε αἱ ὁδοί, ὁμοίας τῶν ὁπίων διὰ τὴν κανονικότητα σπανίως δύναται νὰ ἀπαντήσῃ τις κατ' ἑλλην τὴν Ἑλλάδα, αἵτινες ἔχουσι παραμεληθῆ, αἱ ἐκτεταμέναι καὶ δενδρόφυτοι πλατεῖαι τῆς πόλεως αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς φρικώδη κατὰστασιν καὶ ὁ ἐγειρόμενος κατ' ἑκάστην στιγμὴν ἀποτυφλωτικὸς κονιορτὸς κατὰ νέφη διασταυρούμενα ἀναγκάζοντα τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὴ ἐξέρχωνται εἰς τὰς ὁδοὺς.

* *

Μικρὰν ζωὴν ἐνεφύσησεν ἐνταῦθα ἡ προαγωγὴ τῆς πόλεως εἰς πρωτεύουσαν Νομοῦ καὶ μεγαλύτερας ἀκόμη ἐλπίδας βελτιώσεως τῆς καταστάσεώς των ἀπεκδέχονται οἱ κάτοικοι ἐκ τῆς ἰδρύσεως Πρωτοδικείου.

Δὲν γνωρίζω τί θὰ προκύψῃ καὶ κατὰ πόσον θὰ ὠφελήσῃ τὴν πόλιν ἢ διὰ τοιούτων ἐνέσεων τῆς Πολιτείας ἐμφύσησις ζωῆς ἐν αὐτῇ, ἀπελπιστικὸν ὁμως μοι φαίνεται τὸ μέλλον τῆς πόλεως, ἐξ ἧς

τὴν στιγμὴν ταύτην ἀναχωρῶ, ἐὰν ἢ περὶ βελτιώ-
σεως τῆς θέσεώς της φροντίς δὲν καταστῆ τὸ ἀν-
τικείμενον τῶν σκέψεων τῆς Πολιτείας καὶ παντὸς
Κορινθίου δυναμένου νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ αὐτῆς.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΓΟΣ

Οἱ Ἄργεῖοι προοδεύουν.—Ἡ χειραφέτησις τῆς
γυναικός —Ἡ ἐφετεινὴ παραγωγὴ.—Τὸ τι
λεγράφημα τοῦ Πλατούτσα.—Συγκίνη-
σις εἰς τὴν πόλιν.

Πολὺ εὐχάριστον τὸ ἀπὸ Κορίνθου μέχρι Ἄρ-
γους ταξειδιῶν. Ἡ ἀμαξοστοιχία διέρχεται ταχεῖα
ἐκτάσεις καταφύτους ἐξ ἀμπελώνων καὶ τὸ ὄμμα
τοῦ ταξειδεύοντος εὐρίσκει ἀνακούφισιν καὶ εὐχα-
ρίστησιν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς φύσεως ὀργώσης καὶ πανη-
γυριζούσης τὴν ἑορτὴν τῆς ἀνοίξεως. Τὰ πτηνὰ
ψάλλον χαρμωδῶς ἐπὶ πυκνῶν πλατάνων, κάτω-
θεν τῶν ὁποίων ρυάκια τρέχουν κελαρύζοντα, ὁ
βοῦς μεγαλοπρεπῶς ἀροτριᾷ τὴν γῆν καὶ ὁ γεωργὸς
ἐκστατικὸς παρατηρεῖ τὴν φεύγουσαν ἀμαξοστοι-
χίαν.

Ἐξέρχομαι εἰς περιοδείαν ἀνά τὴν πόλιν τοῦ
Ἄργους, ἐν ἣ ἡ πρὸ 14 ἐτῶν, παιδίον ἔτι ἔζησα.
Ἄφινω ποίας ἀναμνήσεις μοὶ ἐπανάφερε ἢ ἐπάνοδος
εἰς τόπους καὶ μέρη, ἅτινα ἀρρήκτως συνδέονται
μὲ τοὺς χρόνους τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας καὶ

παραλείπω να αναπαραστήσω τὸ εἶδος τῆς συγκι-
νήσεως τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασα ἐκ τούτων. Ἐρχο-
μαι ὁμως νὰ ἐξετάσω τὸ Ἄργος ὑπὸ τὴν ἔποψιν
τῆς καταστάσεως αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς προό-
δου του, καὶ τὸ πόρισμα τῆς ἐξετάσεως αὐτῆς δύ-
νεται νὰ θεωρηθῇ εὐχάριστον καὶ ἱκανοποιητικὸν δι'
ἐπαρχιακὴν πόλιν. Πολὺ ἐργατικὸς ὁ λαὸς τοῦ
Ἄργους. Καταγίνεται πολὺ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ
τὴν κτηνοτροφίαν τῆς ὁποίας τὰς προόδους ἔδειξεν
ἡ περὺσιν ἡ κτηνοτροφικὴ ἔκθεσις.

* *

Αἱ γυναῖκες ἄλλαι μὲν ἐργάζονται μετὰ τῶν ἀν-
δρῶν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γονίμου καὶ παρα-
γωγῆς τῆς πατρίδος των, ἄλλαι δὲ καταγίνον-
ται εἰς τὸν ἴσθον καὶ τὴν ἡλακᾶτην. Πολὺ μαγευ-
τικὸν τὸ θέαμα κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὅποτε
μὲ τὰς ἀξίνας ἐπ' ὤμου ἐπιστρέφουν ἐκ τῶν ἀγρῶν
κατὰ λόχους αἱ καλλίμορφοι σκαπανεῖς τῆς ἐργα-
σίας καὶ τῆς προόδου. Τὸ ζήτημα τῆς χειραφετή-
σεως τῆς γυναικὸς, ἔχει λυθῆ πρὸ πολλοῦ ἢ μᾶλ-
λον δὲν ἐδημιουργήθη ποτὲ τοιοῦτον ἐνταῦθα καὶ
συμβουλεύω τοὺς περὶ τουτοῦ ἀσχολουμένους ἐν
Ἀθήναις νὰ τρέξωσιν ἐν Ἄργει, ὅπου πιστεύω δύναν-
ται ἀσφαλῶς νὰ εὑρουν τὴν διὰ τῆς τ σ α π α ς τε-
λικῆν λύσιν αὐτοῦ.

* *

Ἡ ἐφετεινὴ παραγωγή προμηγύεται πλουσιωτά-
τη κατ' ἀντίθεσιν τῆς περισυνῆς ἥτις ὑπῆρξε πενι-

χρά και ὡς ἐκ τούτου και τὸ ἐμπόριον δὲν διατελεῖ ἐν τόσῳ εὐαρέστῳ καταστάσει.

Καθαριότης σχετικὴ παρατηρεῖται εἰς τὰς ὁδοὺς ὡς και ἐπιμέλεια ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων.

Συγκίνησιν μεγίστην προξενεῖ ἐνταῦθα τὸ περιφημον πρὸς τὸν Τσάρον τηλεγράφημα τοῦ περιφημου βουλευτοῦ κ. Πλατούτσα περὶ εἰσαγωγῆς εἰς Ῥωσσίαν τῆς σταφίδος καθὼς και ὁ ψηφισθεὶς νόμος τοῦ ἰδίου περὶ σαρώθρων. Οἱ Ἀργεῖοι μένουσιν κατάπληκτοι πρὸ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ λατρευτοῦ βουλευτοῦ των !...

ΑΠΟ ΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟΝ

Ὁ Ἀνδριάς τοῦ Κολοκοτρώνη. — Χώρα ξένων.
— Τί στοιχίζουσιν διὰ τὸ Ναύπλιον τὰ δημόσια καταστήματα. — Τὸ μέλλον. — Τὸ Γυμναστήριον

Ἀναχωρῶν ἀπὸ τοῦ Ἄργους μεταβαίνω διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Ναύπλιον. Ὁ Ἀνδριάς τοῦ Κολοκοτρώνη ὑψούμενος ἔξωθι τῆς πόλεως μεγαλοπρεπῆς και ἐπιβάλλων, φέρων τὴν ἀνάμνησιν χρόνων ἐνδόξων, προσπίπτει πρῶτος εἰς τὸ ὄμμα τοῦ ἐπισκεπτομένου τὴν πόλιν. Ἄνωθεν τὸ ἱστορικὸν Παλαμήδιον εἰς ὕψος τριακοσίων περίπου μέτρων. Τείχη,

έντεθεν Ἑνετικά, πυροβόλα ἐν ἀχρηστία ἐρριμμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ αὐτὰ μόνον ὑφίστανται ἀκόμη ἐκπροσωποῦντα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ σιδήρου, τῶν πόλιορχιῶν καὶ τῆς ἀμύνης.

* *

Σήμερον τὸ Ναύπλιον εἶναι ἥσυχος πόλις ζῶσα ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῶν σημερινῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν καὶ ὑποχρεώσεων. Ἡ κοινωνία της εἶναι δύναται τις εἰπεῖν ξένη ἐντελῶς πρὸς τὸ Ναύπλιον, ἀποτελουμένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ὑπαλλήλων, στρατιωτικῶν καὶ ξένων, ἐγκατασταθέντων ἐκεῖ ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐμπόριον δὲν ἔχει βιομηχανίαν δὲν ἐγνώρισε καθολοκληρίαν. Ἐν σύνταγμα ὀλόκληρον πεζικοῦ, κί φυλακαὶ τὰ δικαστήρια, τὰ σχολεῖα, τὰ δημόσια ἐν γένει καταστήματα εἶναι ἐκεῖνα δι' ὧν ὑπάρχει τὸ Ναύπλιον, δι' ὧν δίδεται κίνησις, δι' ὧν λάμπει.

* *

Αἰρομένων τούτων ἡ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν καίριον τραῦμα καταφέρεται κατὰ τοῦ Ναυπλίου· οἱ ἀναγνώσται ἴθ' ἀγνωρίζουν καλῶς πόσα μέσα ἐπέθησαν εἰς χρῆσιν καὶ τίνες κραυγαὶ ὑψώθησαν ἔν' ἀποτραπῇ ἢ μεταφορὰ τοῦ Ὀπλοστασίου ἢ ἡ ἰδρυσίς Πρωτοδικείου ἐν Κορίνθῳ. Οἱ Ναυπλιεῖς συνείθισαν βλέπετέ με τὴν κατάστασιν αὐτὴν καὶ θεωροῦν ὡς ὑποχρέωσιν πλέον, τὴν διαμονὴν ἐκεῖ τόσου κόσμου καὶ τὴν ἐπίσκεψιν ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Κορινθίας τῶν

ἐχόντων ὁσοληψίας μὲ τὰ δικαστήρια καὶ τὰς λοιπὰς ἀρχὰς τοῦ Ναυπλίου, οἵτινες ἀπαγόμενοι ἐκεῖ θὰ κενώσουν τὰ θυλάκιά των εἰς τὴν ἀναμικτήν ἄλλως τε ἀγορὰν τοῦ Ναυπλίου.

Τίνα σημασίαν ἔχει ἡ κατάστασις αὕτη θεωρῶ περιττὸν νὰ παραστήσω ὅλας κυτάς τὰς καταβαλλομένης φροντίδας δύναμαι νὰ τὰς παρομοιάσω πρὸς τὰ ἐφαρμοζόμενα ὑπὸ τῶν ἰατρῶν τεχνικὰ μέσα πρὸς συγκράτησιν ἐν τῇ ζωῇ ἀπηλπισμένου θανάτιωντος. Ἄνευ γεωργίας, ἀνευ βιομηχανίας εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ τὸ Ναύπλιον ὡς ἔχει σήμερον καὶ θάττον ἢ βράδιον, ἐὰν σύντονα μέτρα δὲν ἤθελον ληφθῆ, θέλει ὑποκύψῃ εἰς τὸν Νόμον τῆς παρακμῆς καὶ τῆς ἐξαντλήσεως, ὅταν ὑψηλότερα συμφέροντα ὑπαγορεύσουν εἰς τὴν Πολιτείαν τὴν ἄρσιν τῆς παρεχομένης εὐνοίας της.

Ὡς πόλις ὑπὸ τὴν στενὴν σημασίαν εἶναι ἐξαιρετος. Κατέχει λαμπρὰν τοποθεσίαν. Αἱ οἰκοδομαὶ της ὑψηλαί, στεναὶ ὁμοῦ αἱ ἑδοί της ὁ κόσμος ὅλας κατὰ παράδοξον λόγον παρακολουθεῖ τὴν Ἀθηναϊκὴν λεγομένην πρόοδον. Ἐχει Φιλαρμονικὴν μουσικὴν ἀνακρουούσα ἔκλεκτὰ τεμάχια ἔχει καὶ Γυμναστήριον ἐκεῖ παρά τὴν παραλίαν. Διερχόμενος ἐκεῖθεν ἤλπιζον νὰ ἴδω τὴν νεολαίαν τοῦ Ναυπλίου ἀσκουμένην ἀλλὰ δυστυχῶς μόνον δύο λογίαις εἶδον γυμναζομένους καὶ πέντε ἐσώβρακα αἰωρούμενα ἐπὶ τῶν ἐρήμων διζύγων καὶ

μονοζύγων καὶ κολπούμενα ὑπὸ τῆς αὔρας τοῦ Ἀργολικοῦ· μοὶ ἐφάνησαν ὅτι ἐξετέλουν γυμναστικὰς ἀσκήσεις.

Ἀνῆκον ὡς φαίνεται εἰς τὸν ἐπιστάτην τοῦ Γυμναστηρίου.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΙΠΟΛΙΝ

Ἡ ἐορτὴ τῆς πρωτομαγιάς. — Ἐκδρομὴ μαθητῶν. — Ἡ κατάστασις τῆς πόλεως. — Ἡ μετανάστευσις καὶ τὸ ἐμπόριον. — Τὸ καθήκον τῶν πολιτευομένων.

Ἦτο παραμονὴ τῆς πρώτης Μαΐου ὅταν ἐπάτησα τὸ ἔδαφος τῆς ἰδιαίτερας μου πατρίδος. Οἱ κῆποι τῆς ἔμοσχοβύλου, ἡ ὄροσερὰ ἀτμόσφαιρα ἡτο πλήρης εὐωδίας· τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν μελωδικώτατα καὶ ὁ ἥλιος μεγαλοπρεπῆς ἔβαινε νὰ δύσῃ ὀπισθεν τῶν ἱστορικῶν Τρικόρφων. Ἄλλοι ἔσπευδον νὰ δρέψωσι ἄνθη ἀπὸ τὰς ἐξοχάς, ἄλλοι δὲ ἐντὸς τῶν οἰκιακῶν των παραδείσων ἐώρταζον ἐν ἄσπρασι καὶ χοροῖς τὴν πρώτην τοῦ Μαΐου.

Εἰς τὰς πέριξ ἐξοχάς εἶχον μεταβῆ ἐν σώματι μετὰ τῶν διδασκάλων των καὶ καθηγητῶν οἱ μαθηταὶ ὄλων τῶν ἐνταῦθα σχολείων καὶ τὸ ἑσπέρας ἐπανῆλθον ἐστεφανωμένοι ἄνθεσι καὶ λαμπαδηφοροῦντες καὶ αἰτῆλθον τὰς κεντρικωτέρας ὁδοὺς τῆς πόλεως ἄδοντες τὸ ἄσμα τοῦ χρυσομάλλου Μαΐου. Ἦτο ἔξοχον τὸ θέαμα ἐκεῖνο καὶ ἡ φωνὴ ἡ ἐξερχομένη ἀπὸ χιλιάδων παιδικῶν στομάτων,

νέους και γέροντας ὥθει εἰς κόσμους διὰ τὸ ὕψος των ἀπροσπελάστους εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

* *

Ἰπὸ ἔποψιν καλλωπισμοῦ και καθαριότητος τῆς πόλεως παρετήρησα βελτίωσιν ἐπαισθητήν, ὀφειλομένην εἰς τὸν φιλόπολιν Δήμαρχον κ. Λαγοπάτην, ἐν διαστήματι ὀλίγου χρόνου ἐργασθέντα ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς πόλεως, ἧτις και Δημοσ. Θέατρον ἀπέκτησε και δι' ἠλεκτρικοῦ θά φωτισθῆ, και τὸ ὕδραγωγεῖον της θά τελειωθῆ και ὅ,τι ἐλλεῖπει δὲν θά διαφύγη πιστεύομεν τὴν φιλότιμον μέριμναν τοῦ κ. Λαγοπάτη.

Ἰπὸ τὴν ἀμερόληπτον διοίκησιν, τὴν ὁποῖάν ἐφαρμόζει πρῶτος ὁ κ. Λαγοπάτης ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε Δημάρχων τῆς πόλεως, ὁ λαὸς τῆς Τριπόλεως ἐπέτελεσε βῆμα σπουδαῖον πολιτικῆς ἀναμορφώσεως και πάντες μένουσιν εὐχαριστημένοι ἐκ τοῦ σημερινοῦ καθεστῶτος τὸ ὁποῖον ἐπόθουν ἀλλὰ δὲν ἔβλεπον ποτὲ πραγματοποιούμενον.

* *

Ἡ ἀπότομος μετανάστευσις χιλιάδων νέων ἐκ Τεγέας, Γορτυνίας, Κυνουρίας και τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Ἀρκαδίας ἐπέφερε μέγιστον κλονισμὸν εἰς τὴν ἀγορὰν και τὸ ἄλλοτε ἀκμάζον ἐμπόριον εὐρίσκεται ἐν μαρασμῷδε καταστάσει. Ἐκάστος μετανάστης ἀναχωρῶν συναπέφερε χιλίας τοῦλάχιστον δραχμὰς, δύναται τις νὰ φαντασθῆ ὅτι ἐκατομμύριον ὀλόκληρον, τὸ ὁποῖον θά ἐκυκλοφόρει ἐν τῇ ἀγορᾷ εὐρίσκεται ἤδη μακρὰν τοῦ τόπου και τό-

σαι χεῖρες, αἵτινες κατεγίνοντο εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς Ἀρκαδικῆς γῆς ἔφυγον μακρὰν τῆς πατρίδος των, εἰς χώραν ξένην, θύματα τῆς ἐγκληματικῆς ἀστοργίας τῆς Πολιτείας καὶ διοικήσεως ἀπεχθεστάτης. Μόνον τὸ ἐμπόριον τοῦ χασίς καὶ ἡ βιομηχανία τῶν φλανελλῶν, ἐξ ἧς ἀποζῶσι πλῆθος κορασίων, εὐρίσκεται ἐν ἀκμῇ, ἀλλ' ἢ ἐν γένει ἐμπορικῆ ἀποψίς τοῦ τόπου δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς οἰκτρὰ καὶ καθήκον τῶν ἐν Ἀθήναις πολιτευομένων τῆς Ἀρκαδίας εἶγε, νὰ σπεύσωσι καὶ προλάβωσι διὰ τῆς λήψεως συντόνων μέτρων ἀναπότρεπον καταστροφὴν τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς Ἀρκαδίας καθόλου.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑΣ ΚΑΛΑΜΑΣ

Θέα βουνῶν καὶ πεδιάδων.— Ἡ πρόοδος τῶν Καλαμῶν.— Ποῦ ὀφείλεται ἡ ἐμπορικὴ των θέσις.—Καθαριότης καὶ ψύλλοι

Ἀνεχώρουν ἐκ Τριπόλεως διὰ Καλάμας ἄνευ ιδέας περὶ τοῦ εὐχαρίστου εἰ μὴ τοῦ ταξειδίου μου. Ἄλλοταν ἡ ἀμαξοστοιχία ἐξῆλθεν ὀλίγον ἔξωθεν τῆς Τριπόλεως ὅ,τι ἔβλεπον ἠδύνατο νὰ ὀνομάσῃ τις θεῖον τὸ ὄμμα μου ἐπλανᾶτο ἀπληστον εἰς τοπεῖα ἐκτάκτου μεγαλοπρεπείας παρερχόμενα πρὸ ἐμοῦ ἄνευ τέλους· ἐπλανᾶτο εἰς πεδιάδας καταφύτους ὅταν ἡ ἀμαξοστοιχία ἀνῆρχετο ὄρη ὑψηλὰ, ἀπλουμένας κάτω, ἢ ὅταν κατήρχετο πάλιν αὕτη πεδιάδας ἄνω-

θεν τῶν ὁποίων ὄρη ἀπότομα καὶ πλούσια εἰς ὕλην ἐξαπέστελλον κάτω ὕδατα διαυγέστατα καὶ το μεθυστικὸν ἄρωμα τῶν πρίνων καὶ τῶν ἀνθέων των.

Πρὸς τὴν εἰκόνα τὴν μάγον τῆς φύσεως ἀγούσης τὴν πανηγυριν τῶν πανηγύρεων, πρὸς τὰ πτηνὰ τὰ πηδῶντα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον, πρὸς τὸ ἔτι ὠραιότερον ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, οἱ συνωλοῦμενοι εἰς τὰ παράθυρα ἐπιβάται ἀνέπεμπον βαθὺν στεναγμὸν, ἐξερχόμενον ἐκ βάλους καρδίας, εἰς θυμασμὸν καὶ λατρείαν ὑπέροχον.

* * *

Ἐφθασα εἰς τὰς Καλάμας. Τὸ πρῶτον ἀντικείμενον τῶν παρατηρήσεών μου ὑπῆρξεν ἡ μεγάλη κίνησις καὶ ἡ ἀδιάλειπτος ἐργασία. Λιμένα εἶδον ἐκεῖ τελειούμενον, ἐργοστάσια ἀνεγειρόμενα, τὸ ἐμπόριον εὐρισκόμενον ἐν ἀκμῇ καὶ τοὺς ἀνθρώπους σπεύδοντας πάντοτε, ἐργαζομένους, τὰ πάντα τέλος κινούμενα πρὸς ἓνα σκοπὸν, πρὸς ἓν σημεῖον, τὸ σημεῖον τῆς προόδου.

Εὐρισκόμενος εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Πελοποννήσου, ἤκουον τοὺς κατοίκους αὐτῶν κλαίοντας τὴν κακὴν των τύχην καὶ τὴν παρακμὴν τοῦ τόπου των καὶ μακαρίζοντας τὰς Καλάμας διὰ τὴν δημιουργουμένην ὁσημέραι ἐπίβλεπτον ἐμπορικὴν των θέσιν. Καὶ εἶχον δίκκιον πρὸ 15 ἐτῶν αἱ Καλάμαι ἦσαν μικρὰ πόλις μόλις 8 χιλ. κατοίκων ἀριθμοῦσα, καὶ ἐν μικρῷ διαστήματι ὁ μὲν πληθυσμὸς τῆς ἀνῆλθεν εἰς 25 περίπου χιλιάδας, ἡ δὲ ἐμπορικὴ των θέσις εἰς τοιοῦτον εὐρίσκεται σημεῖον, ὥστε νὰ προσελ-

κύη τὴν ζηλότυπον καὶ πεφοβισμένην προσοχὴν τοῦ Πειραιῶς, τῆς Σύρου, τῶν Πατρῶν τῶν ἐμπορικῶ-
τέρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἐπέκτασις τοῦ σιδηροδρόμου μέχρις ἐκεῖ ἔβλα-
ψεν ἄλλας πόλεις τῆς Πελοποννήσου, ἡ πρόδος
ὅμως τῶν Καλαμῶν ἐκεῖ, δύναται τις εἰπεῖν, ὑφεί-
λεται. Οἱ ἔμποροι τῶν Καλαμῶν, οἵτινες εἰς ἄλ-
λους χρόνους εἰσήγον ἐμπορεύματα ἐκ τῆς ἀλλοδα-
πῆς διὰ τὴν τοπικὴν μόνον κατανάλωσιν, σήμερον εἰ
οἱ ἴδιοι διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τὰ ἐξαποστέλλουν εἰς
τὰς ἀγορὰς τῆς Τριπόλεως, τῆς Γορτυνίας τῆς Λα-
κωνίας καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Πελοποννήσου
μὲ τὰς αὐτὰς τιμὰς ἢ καὶ εὐθυνοτέρας τῆς ἀγο-
ρᾶς τοῦ Πειραιῶς.

*
*
*

Ἐν ᾧ ὅμως παρατηρεῖ τις τοιαύτην πρόοδον ἰ-
διωτικὴν, ἀπελπιστικὰ συμπεράσματα δύναται νὰ
ἐξαγάγῃ περὶ τῶν ἀρμόδιων εἰς οὓς ὑφείλεται ἡ δια-
κόσμησις καὶ καθαριότης τῆς πόλεως. Ἐὰν τὸ
σχέδιον τῆς πόλεως εἶνε λαβυρινθῶδες καὶ ὁ ξένος
ἐπισκέπτης ἔχει ἀνάγκην ἵνα ἐξέλθῃ τῶν σχολιῶν
δρομίσκων μαγνητικῆς πυξίδος, βεβαίως δὲν πταί-
ουν οἱ σημερινοὶ ἀρμόδιοι· ἀλλὰ τὸ νὰ ἀναγκάζηται
κανεὶς νὰ φράττῃ τὴν ρίνα του διερχόμενος τοὺς
δρόμους καὶ νὰ κολυμβᾷ εἰς πέλαγος σκόνης, ἐν ᾧ
τὸ ὕδωρ ἄφθονον εὐρίσκεται πρὸ τῶν ποδῶν των,
νομίζω ὅτι δὲν εἶνε χαρακτηριστικὸν καὶ κολακευ-
τικὸν φαινόμενον οὔτε διὰ τοὺς διαθέτοντας 300
ὄλας χιλιάδας κατ' ἔτος ἐκ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου

διὰ τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ὑγίαν τῆς πόλεως, οὔτε διὰ τοὺς ἀνεγομένους τοιαύτην κατάστασιν κα- τοίχους.

Τὸ τί θὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἀμεριμνησίας αὐτῆς καὶ τῆς ἐπικρατούσης βρώμας δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μαν- τεύσω, τὴν πληθώραν ὅμως τῶν ψύλλων, οἵτινες μὲ ἐπῆραν ἀπὸ τὰ πόδια κατὰ τὴν ἐνταῦ- θα ὀλιγοήμερον διαμονήν μου δὲν δύνάμαι ἀλλα- χεῖν νὰ ἀποδώσω.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΝ

Ἡ χώρα τῶν ἀνθέων καὶ τῶν ποιητῶν.—Διωδία
χαρᾶς καὶ λύπης.— Ἄνὰ τὰ ἐρείπια.— Ἐμ-
πόριον καὶ βιομηχανία.— Ὁ λιμενικὸς
φῶρος.— Ἀγγλικὸς στόλος καὶ ἡ
Πραιτωρία.

Τὸ ἀτμόπλοιον μὲ φέρει περὶ τὴν ἕκτην ἑσπερι- νὴν ὥραν πρὸς τὴν Ζάκυνθον, ἣτις μακρόθεν φαίνε- ται ὡς ὄγκος μέλας ἀναδυόμενος ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ Ἴονιου.

Μετ' οὐ πολὺ εἰσερχόμεθα εἰς τὸν λιμένα τῆς πρωτευούσης, τὴν ὁποίαν πλαισιοῖ μεγαλοπρεπῶς θαυμασία σειρὰ λόφων κωνοειδῶν, καταφύτων, πρω- τοτύπων διὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸ ὑπερφυῆς κάλλος, καὶ στολίζει ἢ πληθεύς τῶν ὑψουμένων ὑπὲρ τῆς ὑψη- λὰς οἰκίας κωδωνοστασιῶν.

Αιέντυπώσεις τῆς δικαιοσύνης μου ἐν μέσῳ τῆς ποιητικωτέρας τῶν νήσων καὶ τῆς μᾶλλον ἰδιορρύθμου κοινωνίας τὴν ὁποίαν συνήντησα μέχρι τοῦδε, μετέγουν δύο συγγενῶν αἰσθημάτων τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης. Ἡ τελευταία μόλις πρὸ 7 ἐτῶν ἐνεκαθιδρύθη εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς χαρᾶς καὶ τῆς αἰωνίου νεότητος, ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῶν σεισμῶν, ἐν ᾧ ἡ πρώτη ὑπῆρξεν ὁ μοναδικὸς καὶ ἀχώριστος σύντροφος τῶν Ζακυνθίων ἀπὸ παλαιοτάτων χρόνων. Ἦδη καλῆ τύχη καὶ εἰς τὴν Ζάκυνθον ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη ἀπετέλεσαν ἐν ντουέτο, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἐκεῖ ὅπου ἀκούει τις ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς τῆς νυκτὸς καὶ τῶν στενῶν καντουνίων, ὑπὸ τὰ παράθυρα φιλότατων θηλυκῶν, τὸ ἐρωτικὸν καὶ χαρᾶς συγκινήσεις προκαλοῦν ἄσμα τῶν τροβαδούρων τῆς νήσου.

Ἄν ἔχῃς πόνο γιατί' ἀμέ
σῆκω πουλί μου ντύσου.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ συναντήσῃς συγχρόνως πλήθος ἐπαιτίδων τεινουσῶν χεῖρα ἰκέτιδα εἰς τοὺς διαβάτας μὲ κεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον ἐξ αἰδοῦς.

*
*

Καὶ ἦτο ἐπόμενον τοιοῦτον ἀποτέλεσμα νὰ ἀναμῆνη τις, διότι ἡ καταστροφή ὑπῆρξε φοβερωτάτη. Ἄν διέλθῃ τις τὴν πόλιν ὅα παρατηρήσῃ πλῆθος οἰκιῶν κατεστραμμένων ἐκ θεμελίων καὶ ἄλλων ἐτοιμορρόπων, θέλει διακρίνει τὸ μέγα θέατρον τῆς Ζακύνθου ἐρείπιον καὶ τοὺς περισσοτέρους ναοὺς τῆς πόλεως εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν. Εἰς πολλὰς μά-

λιστα έρειπωμένας οίκιας, άρκετά μεγάλας, τών ε-
ποιών τούς ένοίκους έξεδίωξεν ή καταστροφή, έχουν
καταφύγει πτωχαί οίχογένειαι ένεκεν ελείψεως μέ-
σων πρὸς ένοικίασιν με μικρά κοράσια, παιδία ρι-
γοῦντα καί πεινῶντα, ὑπὸ τὸν κίνδυνον νά ένταφια-
σθῶσιν ὑπὸ τὰ έρείπια έντός τών όποιών έπηξαν τὰς
φωλεάς των, πουλάκια αὐτὰ τρυφερά, αντιμετω-
πίζοντα ὑπὸ άμφίβολον σκέπην τήν καταιγίδα τοῦ
βίου . . . .

Τὸ έμπόριον όμως εύρίσκεται έν εύαρέστῳ όπωσ-
δήποτε καταστάσει· διότι ὁ τόπος έχει βιομηχανίαν σά-
πωνος άρκούντως μεγάλην με άγοράς καταναλώσεως
καθ' άπασαν τήν Άνατολήν· καί τῆς περιφέρειου σταφι-
δος τῆς Ζακύνθου γίνεται ίκανοποιητικῆ όπωσοῦν έξα-
γωγή, εκ τούτων δέ εισέρχεται άρκετόν χρῆμα έν
τῇ νήσῳ. Στένει όμως ὁ έμπορικὸς κόσμος ὑπὸ τὸ
βάρος τοῦ λιμενικοῦ φόρου ὅστις άνέρχεται εἰς 1 ὄοο
ἐπὶ τοῦ εισαγωγικοῦ τέλους τών εκ τῆς άλλοδα-
πῆς έμπορευμάτων, έν ᾧ οὐθενὸς λιμένος τοῦ Κρά-
τους ὑπερβαίνει τὸ ὄοο, τὸ όποῖον άναγκάζει πολ-
λοὺς νά εκτελωνίζωσι τὰ έμπορεύματά των εἰς τὸν
λιμένα Κατακόλου, ὅπου τὸ λιμενικὸν τέλος ά-
νέρχεται εἰς 3 ὄοο μόνον. Έκ τούτου καθῆκον θεω-
ρῶ νά συστήσω εἰς τοὺς άρμοδίους, ὅτι τὸ συμφέ-
ρον οὐχὶ μόνον τὸ γενικὸν τοῦ έμπορίου τῆς πατρί-
δος των άλλ' αὐτὸ τοῦτο τοῦ λιμενικοῦ ταμείου,
τὸ όποῖον πολὺ περισσότερα θά εισπράττη τῶν ση-
μερινῶν κατόπιν τῆς ελαττώσεως, ὑπαγορεύει τήν
μείωσιν ταχέως μάλιστα.

Μεγίστην ζωὴν καὶ κίνησιν προσέδωκεν εἰς τὴν πόλιν ἢ ἐνταῦθα ἀπὸ τινων ἡμερῶν διαμονὴ ἀγγλικοῦ στόλου ἐκ 18 σκαφῶν. Οἱ Ἄγγλοι διασχίζουσι καθ' ὁμάδας τὴν πόλιν, ἀλλὰ πολὺ ὀλίγον παρασύρουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ διάφορα ζυθοπωλεῖα καὶ ποτοπωλεῖα τῆς πόλεως τὸ πλῆθος τῶν ἀγγλικῶν σημαίων, αἵτινες ἀνεπετάσθησαν ἔξωθεν αὐτῶν καὶ οὔτε τὸν ἐνθουσιασμόν των διεγείρει ἢ ἀναστήλωσις ἄνωθεν ἐπιγραφῶν μὲ τὰς λέξεις «Πραιτωρία» καὶ μικρῶν σημαίων ὑπὸ τινων ἐπιχειρηματιῶν· πάντες παρέρχονται σκεπτικοὶ καὶ ὑπερήφανοι ἀναλογιζόμενοι τὴν δοκιμασίαν, τὴν ὁποίαν διέρχεται ἡ πατρις των καὶ τοὺς μαχομένους ἐκεῖ κάτω ἀδελφούς των.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ

Πρόοδος καὶ ἀνάπτυξις τῆς πόλεως.—Τὰ αἴτια
Τὸ ἐμπόριον καὶ τὸ μέλλον τοῦ τόπου.—Ἐ-
κατομμύρια κοιμώμενα. — Ἐλάττωσις
τοῦ πληθυσμοῦ.— Χώρα ἀναπαύσεως.

Ἐκ Ζακύνθου ἀνεχώρησα ἀφήσας τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἔρωτα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς καὶ ἀπεκόμισα ὀλίγην ποσὸν ἄν, ἣτις ἐπωλεῖτο πανταχοῦ, πλεύσας εἰς Ἀργοστόλιον.

Πόλις ἔξοχος τὸ Ἀργοστόλιον. Ἴδου ἡ ἰδέα τὴν ὁποίαν σχηματίζει ὁ πρῶτην φοράν ἐπισκεπτόμενος αὐτό, ἔταν ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου ἀντικρύσει τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἐκείνας οἰκοδομὰς, αἵτινες ὑφθύνται

ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τῆς πόλεως μέχρι τοῦ ἐτέρου καὶ ὅταν περιέλθῃ κατόπιν τὰς ὁδοὺς τὰς ὑποίας ὅα ἐξήλευε πᾶσα ἐλληνικὴ πόλις διὰ τὴν καθαριότητα καὶ τὸ κανονικὸν αὐτῶν.

Ἐν ᾧ δὲ ὅα νομίση ὅτι ἡ παρατηρουμένη αὐτὴ πρόοδος εἰς οἰκοδομίας, εἰς ὁδοὺς, εἰς θέατρα, εἰς ἡλεκτρικὸν φῶς, εἰς κοινωνίαν τέλος ἀνεπτυγμένην, ὀφείλεται εἰς εὐτυχίαν, εἰς ἐμπορικὴν ἀκμὴν, μία ἐξέτασις ἐπισταμένη, ὅα τὸν πείσῃ περὶ τοῦ ἐναντίου καὶ εἰς σοβαρὰς ὅα τὸν ἐμβάλλῃ σκέψεις περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ τόπου.

Ἐἶναι γνωστον τὸ ἐμπορικὸν καὶ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα τῶν Κεφαλλήνων. Ὁ στενὸς ὀρίζων τῆς πατρίδος των, τὸ ὀρεινὸν καὶ τραχὺ τοῦ ἐδάφους ἐπιβάλλουν τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς πατρίου γῆς, πρὸς εὐρεσιν πόρου ζωῆς· καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κεφάλου φεύγουν πέραν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως, εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, εἰς τὴν γῆν τοῦ Φαραῶ καὶ πεπρωκισμένοι δι' εὐφυίας πλουτῶσιν. Ἄλλοι ἔχουν ναυπηγήσῃ μεγάλα ἀτμόπλοια ἐξυπηρετοῦντα τῷ ἐμπορίῳ τοῦ σίτου, ἄλλοι διευθύνουσι μεγίστους ἐμπορικοὺς οἴκους καὶ οἱ ἀποκαμόντες ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐπιστρέφουσι εἰς τὴν πατρίδα των καὶ ἀνεγείρουσι μέγαρον πολυτελεῆ ζῶντες βίον ἡσυχον καὶ ἀνατρέφοντες τὰ τέκνα των ὑπὸ τὸ ἐπικρατοῦν πνεῦμα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ψευδοπολιτισμοῦ.

Καὶ παρατηρεῖ τις κεφάλαια ὀλοκλήρων ἑκα-

τομυριών νά κοιμῶνται ἐρημητικῶς κεκλεισμένα ἐν τοῖς χρηματοκιβωτίοις καὶ τὸ χιλιστὸν αὐτῶν νά τοκίζηται πρὸς 2 1/2 ἢ 3 ο/ο, ἐν ᾧ διὰ βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ἡδύναντο ἔχει μόνον κέρδη μεγάλα νά ἀποφέρωσιν ἀλλὰ καὶ τὸ Ἄργοςτόλιον καὶ τὴν Κεφαλληνίαν καθόλου νά καταστήσωσιν ἀληθῆ γῆν τῆς ἐπαγγελίας, εὐεργετοῦντες πλῆθος ἀνθρώπων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον βλέπει τις ἀπελπιστικὴν παρακμὴν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὴν καλῶς ἐννοουμένην πρόσοδον τοῦ τόπου, τοὺς ὀλίγους δὲ ἐμπορευομένους, ἐδουρομένους διὰ τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἥτις ἐπιδεινοῦνται ὁσημέραι καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ὁ πληθυσμὸς ἐλαττοῦται καθ' ἐκάστην σημαντικῶς καὶ τὸ πᾶν ἐν γένει δεικνύει, ὅτι ἡ Κεφαλληνία ὄαττον ἢ βράδιον ὄα μεταβληθῆ εἰς ἐν ἀπέραντον *Keros* ὀλίγων Κεφαλλήνων ζητούντων ὑπὸ τὸν Αἶνον ἀνάπαυσιν κατόπιν ἀγῶνων καὶ δοκιμασιῶν ἐπωδύνων τοῦ βίου.

— 25 —

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ

Ἡ κατάσταση τῆς πόλεως. — Ἄνθρωποι μετ' ὑδροβίων. — Τὸ ἐμπόριον καὶ ὁ περονόσπορος. — Ἐπίσκεψις εἰς τὸ Ἡρῶν. — Ἀναμνήσεις καὶ σκέψεις.

Με τὴν ψυχὴν περυγίζουσαν καὶ με ἀνυψούμενον τὸ φρόνημα πλησιάζω πρὸς τὴν ἐνδοξον πόλιν. Ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἐπισκεφθῶ τοὺς τόπους, οἵτινες ἐγένοντο μάρτυρες τῆς ὑψηλοτέρας ἐποποιίας τοῦ αἰῶ

νος μας και ἐζυμώθησαν μετ' τὸ αἷμα γιγάντων ἡρώων μοι ἐμπνέει τὸ σέβας εὐλαβοῦς προσκυνητοῦ. Ὑπὲρ τὰ ἀσθενῆ φῶτα τῆς πολέως φαντάζομαι πετερυγίζουσιν τὴν δόξαν και ὑπὲρ τὰ αἱματοβαφῆ και ἤρεμα ὕδατα τῆς Κλείσοδος, ἔπου σήμερον ἰχθύς μόνον πίπτουν εἰς παγίδας ἐστημένας, ἀναπολῶ τὴν ἰαχὴν και τὰς οἰμωγὰς τῶν μάτην ἐφορμώντων κατὰ τοῦ νησιδίου ἐχθρῶν.

* *

Εἰσέρχομαι εἰς τὴν πόλιν και τὴν ἄνωγειν ἐξέρχομαι ἀνά τὰς ὁδοὺς. Ὁμολογῶ ὅτι αἱ ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ἐσχημάτισα περὶ τοῦ Μεσολογγίου, ὡς πρωτευούσης νομοῦ, δὲν ὑπῆρξαν ἱκανοποιητικαί. Ποῦ νὰ ἀποδώσω τὴν οἰκτρὰν κατάστασίν του και ἐγὼ δὲν γνωρίζω.

Ὁμολογῶ ὅτι ἡ φυσικὴ θέσις τῆς πόλεως, κειμένης εἰς ἔδαφος χθαμαλότερον τῆς θαλάσσης εἶνε ὁ κυριώτερος λόγος τῆς εἰσβολῆς ὑδάτων ἐν τῇ πόλει και τοῦ πρωτοφανοῦς φαινομένου νὰ ζῶσιν ἄνθρωποι, ἰχθύς και βάρραχοι, ἀναμιξ ἐν χριστιανικῇ εἰρήνῃ και ὁμονοίᾳ, εἰς ἔλη ἀπόζωντα φρικωδῶς.

Νομίζω ὁμοίως ὅτι ἦτο και εἶνε καθῆκον τοῦ Κράτους νὰ βελτιώσῃ τὴν κατάστασιν ἐκεῖνην, ἥτις ἐμποδίζει πᾶσαν πρόοδον ἐν τῷ τόπῳ διὰ τῆς διαθέσεως ἐνός μέρους ἐκ τῶν 200 χιλιάδων και πλέον τὰς ὁποίας εἰσπράττει τοῦτο ἔτησίως ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν ἰχθυοτροφείων τοῦ Μεσολογγίου, τὸ ὁποῖον ἐκτὸς τῆς μεγίστης αὐτῆς συμβολῆς του εἰς τὰς δημοσίας προσόδους, ἔχει και δι' ἱστορικούς λό-

γους, ὑπὲρ πάσαν πόλιν, ἀναφαίρετα δικαιώματα ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως τοῦ Κράτους.

* *

Ἐμπόριον σχεδὸν δὲν ὑπάρχει ἐν Μεσολογγίῳ, ὅλος δὲ ὁ κόσμος τῶν σταφιδοπαραγωγῶν εὐρίσκειται ἐφέτος ἐν ἀπελπιστικῇ θέσει ἕνεκεν τῆς ἐνσκήψεως τοῦ περονοσπόρου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπῆλθε μέχρι τοῦδε ζημία 60ο)ο περίπου εἰς τὴν ἐφειτηνὴν παραγωγὴν.

* *

Ἐπεσκέφθη καὶ τὸ Ἡρῶν, ὅπου ἀναπαύονται τὰ ὄσῳ τῶν πεσόντων κατὰ τὰς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου· εἶνε κῆπος τοῦ ὁποίου τὴν μὲν μίαν πλευρὰν φράττει σιδηροῦν κιγκλίδωμα, τὴν δὲ ἑτέραν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τεῖχος εἰς τὰς ἀσθενεῖς τοῦ ὁποίου ἐπάλλξεις κατεθρούσθησαν ὑπὸ τῶν ὀλιγαριθμῶν πολιορκουμένων αἱ δυνάμεις τοῦ Κιουταχῆ καὶ τοῦ Ἰβραήμ.

Παρατηρῶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Βύρωνος καὶ τοὺς τάφους τῶν ἄλλων πεσόντων εἰς τύμβον ἐκ χώματος μεγαλοπρεπῆ, εὐγενῆς δὲ συνόδος μοι ὑποδεικνύει τὸ μέρος τῆς ἐξόδου παρὰ τὸ ὁποῖον συνήφθη ἡ κρατερὰ καὶ ἔνδοξος γιγαντομαχία τῶν ἀπληπισμένων ἡρώων. Πλησιάζει ἡ νύξ καὶ ὁ ἥλιος δύνων ὀπισθεν τοῦ Ζυγοῦ ἀποστέλλει τὰς τελευταίας του ἀκτῖνας πρὸς τὰ ἐδάφη ἐκεῖνα τὰ ἱερά·

Ἄναχωρῶ συγκεκινημένος ἐκ τοῦ χώρου ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὴν μυστηριώδη ἡσυχίαν διακόπτει τὸ

ἄσμα τῆς ὑπὲρ τοὺς τάφους ἐπὶ ἀειθαλῶν δένδρων
ἀηδόνας, ἧτις ψάλλει τὴν ὑπνώπτουσαν δόξαν, ἐν ᾧ
μακρόθεν ἀκούω καὶ ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτὸς τὴν
μυριόστομον καὶ ἄμουσον συναυλίαν βατράχων γη-
γενῶν.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΠΑΤΡΑΣ

Διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ. — Βοῦς κατ' Ἀρχιεπισκό-
που. — Αἱ Πάτραι ἄλλοτε καὶ τώρα. Τὸ
μέλλον αὐτῶν.

Εὐρίσκομαι ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ταξειδεύων ἀπὸ
Μεσολογγίου εἰς Πάτρας. Ἡ ὥρα εἶναι ἡ δεκάτη
τῆς νυκτὸς καὶ ὁ κόσμος ὅλος τῶν ἐπιβατῶν ἔχει
ἀποσυρθῆ πρὸς ἀνάπαυσιν. Τὸ κατάστρωμα ἔχει με-
ταβληθῆ εἰς ἀπέραντον ὑπνωτήριον ἀνθρώπων τυ-
λιγμένων μὲ ἐφαπλώματα, νανουριζομένων μὲ τὴν
αὔραν τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ μόνον ὁ κρότος τῆς μηχανῆς
καὶ ὁ μυκηθμὸς τῶν μεταφερομένων βοῶν
ταράσσου τὴν γαλήνην ἐκείνην τῆς νυκτὸς καὶ τῶν
κοιμημένων θνητῶν.

Ἡ σελήνη ἀνωθεν φωτίζει τὸν ὁρόμον μας καὶ
τὸ ἀτμόπλοιο διασχίζει τὰ φωσφορίζοντα ὕδατα
ταχὺ πάντοτε. Εὐρίσκομαι ἐπὶ τῆς γεφύρας ἀπο-

λαύων ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς τὴν δρόσον τῆς νυκτός, τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς θαλάσσης καὶ τὴν θέαν τῶν ἀπέναντι ἀκτῶν. Παρέρχονται ἐνώπιόν μου εἰκόνες ἔξοχοι, θεσπεσίου κάλλους. Ὁ παφλασμός τῶν κυμάτων ἢ ἔναστρος καὶ σεληνοφώτιστος νῦξ, τὸ ἄσμα ἐνὸς ναύτου ἐπὶ τῆς πλώρας καὶ τόσα τὰ ὅποια αἰσθάνομαι ἀδυναμίαν νὰ παραστήσω διὰ τοῦ καλάμου μὲ φέρουν εἰς κόσμους ὑψηλοῦς μεγαλείου ἀσυλλήπτου καὶ ἐντελῶς φανταστικοῦ.

* *

Μετ' ὀλίγον κάτω εἰς τὴν πρώτην θέσιν διακρίνω τὸν Σεβασμιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Ζακύνθου μετὰ τοῦ διακόνου του μεταβαίνοντας εἰς Λονδίνον διὰ Πατρῶν. Ἐκάθητο ἀμφότεροι παρὰ τὴν τράπεζαν συζητοῦντες. Εἶχε δεχθῆ πρὸ ὀλίγου ὁ Σεβασμιώτατος τὴν ἐπίσκεψιν πολλῶν, οἵτινες ἠσπάζοντο τὴν δεξιάν του καὶ δὲν πιστεύω νὰ ἀνέμενε πλέον ἄλλους ἐκ τῶν τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅποτε εἰς τεράστιος βούς διαρρήξας τὰ δεσμά του ἐνσκήπτει γαυριῶν ἐντὸς τῆς πρώτης θέσεως, ἀνατρέπει καθίσματα, τραπέζας καὶ λυχνίας, ἀπειλεῖ τοὺς ἀνθισταμένους ναύτας καὶ διὰ τῶν κεράτων του τοὺς ρίπτει φρενήρης κατὰ γῆς. Ἦδη βαίνει ὁ κερασφόρος κατὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν παρωμοῖσα πρὸς τὸν Σατανᾶν κατερχόμενον εἰς ἀγῶνα ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁ Σεβασμιώτατος δὲν πιστεύω νὰ ἐξήρχετο νικητὴς ἐὰν μετὰ θάρρους δὲν ὕψωνεν ἐν προστυγὸν κάθισμα καὶ ὁ βούς δὲν ὑπεχώρει εἴτε καταπλαγεῖς ἐκ τοῦ ὄπλου τούτου τοῦ Σεβασμιωτά-

του, είτε τῶν φωνῶν τοῦ κάτωθεν τῆς τραπέζης κρυφθέντος διακόνου καὶ τῶν ἀναπεμφθέντων ἐξορκισμῶν ἐκ μέρους ἀμφοτέρων. Τὸ ἀποτέλεσμα τέλος ὑπῆρξε νὰ ἐξαχθῆ ἐκεῖθεν ὁ βους ἄνευ δυστυχήματός τινος, καταπατήσας θέσεις διακεκριμένας καὶ νὰ ριφθῆ εἰς τὴν θέσιν τοῦ κάτω εἰς τὸ κύτος τοῦ πλοίου ἀπὸ τὸ ὅποιον εἶχεν ἐξαχθῆ, ἀφ' οὗ ἀνεστάτωσεν ὄλον τὸ πλήρωμα καὶ ἐτσαλαπάτησε πολλοὺς κοφίνους ντομάταις,

..

Μετ' ὀλίγον πλησιάζομεν εἰς Πάτρας. Συστοιχία φανῶν ἀερίοφωτος προσδίδουσι μακρόθεν ἔκτακτον λάμπιν καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἀγκυροβολήσοντας μᾶς περιστοιχίζουν τὰ ἐνσκήψαντα σμήνη τῶν λεμβούχων. Ρίπτομαι εἰς μίαν λέμβον καὶ μετ' ὀλίγον μεταβάς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον παραδίδομαι εἰς ὕπνον τὸν ὅποιον ἐσυντρέφουσιν αἱ προλαβοῦσαι σκηναὶ καὶ ἡ ἄμυνα τοῦ Σεβασμιωτάτου.

..

Ἐν Πάτραις διέμεινα περὶ τὰς ὅ ἡμέρας. Αἱ παρατηρήσεις τὰς ὁποίας ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ λάμω εἶναι πολλαὶ, ἀλλὰ καὶ ὄχι ἄγνωστοι εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινόν. Αἱ Πάτραι εἶναι, ὡς γνωρίζει πᾶς τις, ἡ δευτερεύουσα πόλις τῆς Ἑλλάδος καὶ εἶναι σπάνιον πρᾶγμα ἡ ἀγνοία τῆς καταστάσεώς της, τῆς ἱστορίας της, τοῦ βίου της τέλος. Μία πόλις μὲ ἐξόχους καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς ὑψωθείσας ὅποτε ἡ σταφὶς εἰσῆγε ἄφθονον τὸν χρυσόν,

μέ λαμπράς πλατείας, μέ φωτισμὸν δι' αεριοφωτος, Ἑδρωπαϊκὴ ἐν ἐνὶ λόγῳ πόλις, εἶναι κόσμημα ἀληθές μεταξύ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων.

..

Ἄλλοτε ἐκράτει τὰ σκῆπτρα ἐν τῷ ἐμπορίῳ καὶ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, Ἡ πρόδοός της ὑπῆρξεν ἀλματική· ἐδύνατό τις νὰ τὴν ἐκλάβῃ θαῦμα προόδων. Ὁλος ὁ κόσμος ἔτρεγεν ἐκεῖ, ἐκεῖθεν ἐκρίνετο ἡ νομισματικὴ καὶ ἐμπορικὴ κατάστασις τοῦ Κράτους ὀλοκλήρου. Οἰκοὶ μεγάλοι τραπεζιτικοὶ ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ τάχιστα ἀνεδείχθησαν καὶ ἄλλοι ἐμπορικοὶ ἔφθασαν εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς πίστεως. Ὁ κόσμος ὅλος εἰργάζεται κίνησις μεγάλη ἐβασίλευε· πάντες οἱ Πατρινοὶ ἔζων ἐν μακαριότητι καὶ εὐτυχίᾳ. Τὸ ζήτημα τοῦ πλουτισμοῦ ἐν Πάτραις εἶχε καταστή οὐχὶ δύσκολον πρᾶγμα καὶ ὁ χρυσὸς εἰσῆρχετο ἄφθονος καὶ ἐντελῶς ἀκόπως εἰς τὰ χρηματοκιβώτια κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως τῆς σταφίδος.

..

Ἀπὸ παλαιωτάτων ὁμοῦ χρόνων ὑπῆρξεν ἀξίωμα πάντοτε ὅτι ἡ ἐσχευμένη διαχείρισις τῶν χρημάτων εἶναι πολὺ δύσκολον πρᾶγμα διὰ τοὺς εὐνοηθέντας ἐκ τῆς τύχης ἢ ἐκ περιστατικῶν ὅπως ἐκτάκτων ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου· καὶ αἱ Πάτραι ριφθεῖσαι εἰς τὴν πολυτέλειαν, ξένοι πάσης συντηρητικότητος μετὰ παρέλευσιν οὐχὶ πολλῶν ἐτῶν ὅποτε ἡ σταφίς ἔπαυσε νὰ εἶναι πλέον ἐκ τῶν μᾶλλον χρυσοφόρων προϊόντων της, ὑπέκυψεν εἰς μαρα-

σμόν, οἰκοὶ πολλοὶ ἐπτώχευσαν, ἡ βιομηχανία κερ-
κινοβατεῖ, καὶ τὸ ἐμπόριον ἐπέταξε μακρὰν ἢ μᾶλ-
λον ἀφηρηπάσθη ἀπ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Πειραιῶς, τῶν
Ἀθηναίων, καὶ τῆς Σύρου. Ἡδὴ μετὰ τῆς σωφρο-
σύνης ἥτις ἀργὰ ἐπῆλθεν, ἐνέσκηψε καὶ ἡ δυστυχία
καὶ ὁ κόσμος ὅλος παρουσιάζει τὸ φαινόμενον τῶν
ἀπηλπισμένων ἀνθρώπων, ὁ περονόσπορος ἔφερεν
ἐφέτος δυνατὸν κτύπημα καὶ εἰς τὰ καταστήματα
μόνον ὁ θεϊκὸς χαλκὸς εἶναι τὸ μᾶλλον ἐξοδεύσιμον
καὶ περιζήτητον ἐμπόρευμα ἐκ μέρους τῶν δοκιμα-
ζομένων δυστυχῶν καλλιεργητῶν τῆς σταφίδος.

Ἐπάρχουν ὅμως ἐνταῦθα καὶ μεγάλα κεφάλαια
τὰ ὅποια δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς ζύμη καὶ
ἔρεισμα νέας ἐμπορικῆς καὶ ἐν γένει οἰκονομικῆς
ἀναπλάσεως τοῦ τόπου. Αὐτὸ τὸ περιμένω διότι τὸ
νέον πνεῦμα τὸ ὅποιον παρακολουθεῖ τοὺς Πατέρας
σήμερον καὶ ἡ θέλησις τὴν ὅποιαν δεῖκνύουν δύνανται
ἀσφαλῶς νὰ ὀδηγήσουν προϊόντος τοῦ χρόνου πρὸς
τὴν ἐπανόρθωσιν ἐν παντὶ σταδίῳ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΟΛΟΝ

Συμπλάτῃρ ὁ Πλατούτσας. — Ἐλπίζει εἰς τὸν
κ. Ἀγαθοκλέα. — Ἀνὰ τὸν Εὐβοϊκόν. — Πρὸ
τοῦ Βόλου. — Ἡ Πορταριά. — Κονιορ-
τὸς καὶ λιμὴν. — Ἐμπόριον. — Οἱ
ἀπόγονοι τοῦ Ἀδραάμ.

Ταξειδεύω εἰς Βόλον. Τὸ ἀτμόπλοιο διασχίζει
τὰ ὕδατα τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου τὰ ὅποια οὐδεμία

πνοή ανέμου παράσσει. Ἡ θάλασσα ἀπλοῦται ἐνώπιόν μου ἐν ὄλη της τῇ ἡρέμῳ καλλονῇ. Ὅλοι ἔχουν προσηλωθῆ ἐπὶ τῆς ἐξόχου ἐκείνης εἰκόνας καὶ μόνον τοῦ κ. Πλατούτσα ἢ φωνῇ μεταβαίνοντος εἰς Ὑπάτην χάριν τῆς πασχούσης ὑγείας του καὶ φθεγγομένου, ἀντιλαλεῖ εἰς τὸ πέλαγος διακόπτουσα τὴν σιγὴν ἐκείνην.

Ἐπὶ τοῦ κωταστρώματος προγευματίζομεν. Ὁ κ. Πλατούτσας συνιστᾷ εἰς πάντας τοὺς παρακαθημένους τὴν ιδιότητά του, ἐξαίρει τὰ κατορθώματα τὰ ὁποῖα ἐσημείωσε ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων του ὡς «ἀστυνόμου τῆς ἀπαρτίας ἐν τῇ Βουλῇ», προπίνει ὑπὲρ τοῦ κ. Θεοτόκη καὶ ζητεῖ πάντοτε μεγαλοφώνως περισσότερον φαγητόν· δὲν παραλείπει νὰ προπιῆ καὶ ὑπὲρ τοῦ κ. Ἀγαθοκλέους· «πολὺ καλὸς ἄνθρωπος, λέγει, καὶ πολὺ γαλαντόμος νομίζω· ἂν καὶ ἔχω ἀκράδαντον πεποίθησιν περὶ τούτου, ἀκριβῆ ἰδέαν θὰ σχηματίσω ἐκ τῆς ὑποδοχῆς τὴν ὁποῖαν μοῦ ἐτοιμάζει μετ' ὀλίγον, διότι πιστεύσατέ με, κύριοι καὶ κυριαί, μία σφάνζτικα μόνον εὑρίσκεται ἐν τοῖς θυλακίοις μου» τὴν φυλάττω πάντοτε ὡς κειμήλιον τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐγὼ μετὰ τοῦ κ. Καραπάνου ἐτρώγαμεν εἰς τοῦ Βαρνάβα τὸ Χάνι. Φθάνομεν εἰς τὴν Στυλίδα ὅπου ὁ κ. Πλατούτσας μᾶς ἐγκαταλείπει ὀδῶν ὁδηγίας εἰς τοὺς λεμβούχους περὶ τῶν καθέκαστα τῆς ἀποβιβάσεώς του. «Ἐγὼ γινώριζω λέγει καλλίτερα ἀπὸ σᾶς τῆς βάρκαις· ὁ πατέρας μου ὑπῆρξε βαρκάρης, ἃς μὲ ἔβγαλαν ἐμένα οἱ Ἄργεῖταις βουλευτῆ».

Με τὸν κ. Πλατούτσαν ἀπομακρυνόμενον ἀπὸ
λέσθη ἢ δεσπόζουσα ἐκεῖ εὐθυμία. Τὸ ἀτμόπλοιο
διέρχεται κατόπιν τοὺς Ὠρεοὺς καὶ μετ' οὐ πολὺ
εἰσερχομένους εἰς τὸν Παγασητικὸν κόλπον, κατα-
λαμβάνει ἡ νύξ. Ὁ ζέφυρος πνέει δρόσερός καὶ ἀπὸ
τῆς γεφύρας τοῦ ἀτμοπλοίου διακρίνω πέραν εἰς
τὰς κορυφὰς τοῦ Πηλίου, ὅπισθεν μικρῶν νεφι-
δίων, ἀστραπάς συνεχεῖς ἔνεκεν τῆς μεγάλης
θερμότητος τῆς ἀτμοσφαιρας. Λάμψις διαχύνεται
ἀνὰ τὸ πέλαγος, ἐνῶ τὰ νέφη ἀλλάσσοντα πάν-
τοτε σχῆμα, φαίνονται ἐν εἴδει προβολῆς φωτεινῶν
εἰκόνων, ἄλλοτε ὡς δένδρα, ἄλλοτε ὡς ἵπποι καὶ
ἄλλοτε ὡς ἄνθρωποι. Ἡδὴ διακρίνεται μακρὰ σειρὰ
φῶτων ἀσθενῆς κατ' ἀρχὰς ζωηροτέρα μετ' ὀλίγον
καὶ ἔξοχος μετ' οὐ πολὺ. Εἶνε οἱ φανοὶ τοῦ ἀερίο-
φωτος τοῦ Βόλου καὶ τὰ φῶτα τῶν ἐλλιμενισμέ-
νων ἐκεῖ ὠρηκτῶν μας. Τέλος φθάνομεν εἰς τὸν
λιμένα ἀνὰ τὸν ὁποῖον σκορπίζονται οἱ ἀρμονικοὶ
ἤχοι τῶν κονσέρτων δύο Ζαχαροπλαστείων παρα-
λιακῶν, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ Ἀιγάιφ τοῦ Βόλου ζητεῖ
τὸ ἐσπέρας νὰ δροσισθῇ ὀλίγον μὲ τὰ Ἀθηναϊκὰ
παγωτὰ καὶ τὰς γρανίτας των καὶ τοῦ Μπάτη τὰς
πνοάς.

* *

Περὶ τοῦ Βόλου, τί νὰ γράψω, καὶ ἐγὼ δὲν γνω-
ρίζω εἶναι ἐξαιρετος πόλις, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια.
Μὲ ἔθελξεν ἡ τοποθεσία τῆς. Αὐτὴ μόνον δύναται
νὰ τῇ προσδώσῃ ἔξοχον μεγαλοπρέπειαν. Μαγευτι-
κώτατον εἶναι νὰ παρατηρῇ τις κάτωθεν τὴν Μα-

χρυνίτσαν και την Πορταριάν επί του Πηλίου με τὰς καταλεύκους οἰκίας των, ἡμιεκχυρμμένης ὄπισθεν τῶν καστανεῶν και τῶν ἐλαιῶν. Μοί παριστάνουν ὅτι ἀξίζει νὰ ἀνέλθῃ τις ἐκεῖ ἐπάνω ὅπου διὰ τὸ ὕψος μόνον αἰγες ἔπρεπε νὰ ζῶσιν, διὰ νὰ θαυμάσῃ καλλίτερον τὰς φυσικὰς καλλονὰς τοῦ Βόλου και νὰ δροσισθῇ με τὰ δροσερὰ ὕδατα τῆς Πορταριᾶς ὑπὸ τὰ παχύσκια φυλλώματα τῶν δένδρων και θὰ τὸ ἔκαμνον ἐὰν δὲν ἐπεκράτει ἀφόρητος ζέστη, ἣτις δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐξέρχεται τις σχεδὸν ἐνδεδυμένος εἰς τὰς ὁδοὺς.

* * *

Ὁδοὺς ἔχει λαμπρὰς και κανονικὰς, τὰς ὁποίας ὅμως πληροῖ, ὡς μὴ ἔδει, ἀφόρητος κονιορτὸς, ὑψούμενος πολλακίς εἰς νέφη ἀποτυφλωτικὰ, ἐν ᾧ τὸ ὕδωρ ὑπάρχει ἄφθονον και δὲν ἐμποδίζει τίποτε τοὺς ἀρμοδίους νὰ καταβρέχῃσι τακτικῶς. Ἐπίσης και οἰκοδομὰς βλέπει τις μεγάλας και ὠραίας, τροχιῶδρομον ἐκτελοῦντα τὴν ἐσωτερικὴν συγκοινωνίαν τῆς πόλεως, λιμένά ἀσφαλῆ τελειοποιούμενον σήμερον και ἐν γένει παρετήρησα πρόοδον, ἣτις τιμᾷ τὸν Βόλον και τοὺς κατοικοὺς του.

Τὸ ἐμπόριον εὐρίσκεται σήμερον ἐν χαλαρώσει· ἡ καταστροφή ἢ ἐκ τῆς τουρκικῆς ἐπιδρομῆς ἐπέδρασε σπουδαίως ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου και ἤδη ὁ κόσμος ὄλος ἀναμένει βελτίωσιν τῆς καταστάσεως ἐκ τῆς ἐφεταινῆς παραγωγῆς, ἣτις προμηνύεται λαμπρὰ και ἰκανὴ νὰ μεταβάλῃ τὴν ἐκ τῶν ἀτυχημάτων κατάστασιν. Ἐεῖνο ὅμως τὸ ὅποῖον ἐπέσπασε

τὴν προσοχὴν μου εἶναι ὅτι ὅλον τὸ ἐμπόριον εὐρίσκειται σχεδὸν εἰς χεῖρας τῶν Ἑβραίων, πρὸς τοὺς ὁποίους οὐδεὶς ἕτερος σχεδὸν δύναται νὰ συναγωνισθῆ ἀσφαλῶς. Σειρὰ μεγάλη καταστημάτων φέρει τὰς ὀνομασίας Ἰσραηλιτῶν ἐμπόρων παντὸς εἶδους. Ματαθίας ἐδῶ, Μенаχείμ ἐκεῖ, Ἄσερ, Δαυὶδ, Μωυσῆς καὶ Ἀβεσαλὼμ πέρα πέρα, ὅλοι οἱ ἀπόγονοι τῶν προφητῶν ἔχουν ἐγκαθιδρυθῆ ἐκεῖ καὶ τρίβει ὁ ἐπισκέπτης τοῦ Βόλου τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ τείνει νὰ πιστεύσῃ ὅτι ζῆ εἰς τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἐποχὴν τῆς Γραφῆς καὶ τῶν προφητῶν.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΝ

Πρωτεύουσα νομοῦ!—Κόλασις ἂν ἐν διαδόλων.—

Μετ' εὐλαθείας!—Διατί — Προϋπολογισ-

μοῦ τοῦ δήμου.—Τί γίνεται τὸ περίσ-

σευμα.—Ἀσφάλεια καὶ δικαιο-

σύνη.—Καταστροφὴ σιτηρῶν.—

Ὁ Φασοιλῆς καὶ ὁ Νορδάου

Πόλιν τὴν ἐθεώρουν τὴν Καρδίτσαν, διότι τοιαύτην ἔχουν ἀναγράφῃ ἐν ταῖς Γεωγραφίαις καὶ τελευταίως καὶ εἰς πρωτεύουσαν νομοῦ προήγαγον. Εὐφῆμως ὁμῶς πιστεύω καὶ κατὰ συγκατάβασιν

ἀπέδωσαν εἰς αὐτὴν τὰς προσωυμίας αὐτὰς καὶ τὰ προνόμια, διὰ τὰ ὅποια σὰς βεβαιῶ δὲν εἶναι ἀξία. Μία πλατεῖα 150 περίπου τετραγωνικῶν μέτρων μὲ μερικὰ καταστήματα περίξ καὶ 2—3 οἰκοδομὰς ἀνθρωπίνους, δύναται νὰ δώσῃ μόνον ἰδέαν τινὰ πόλεως. Πέραν τοῦ περιορισμένου ἐκεῖνου χώρου Κόλασις μόνον δύναται νὰ ὀνομασθῆ. Κόλασις εἰς τὴν ὁποίαν ἐὰν δὲν ὑπάρχουν διάβολοι καὶ ἐὰν ἐλλείπη ἢ πίσσα, ὑπάρχουν ὅμως χοῖροι ἐπὶ τῶν ὁποίων δύνασαι νὰ κρημνισθῆς βαδίζων, λάκκοι φοβεροί, πλήρεις κονιορτοῦ καὶ ὑδάτων, κόρακες κρᾶζοντες ἀπαισιῶς καὶ πελαργοὶ ἀχμακῆδες τανύοντες ἐπὶ τῶν στεγῶν τῶν καλυβῶν ραθύμως τὰς πτέρυγὰς των. Ὅλα αὐτὰ εἰς ἓνα ἐπισκέπτῃν μεταβαίνοντα ἐκεῖ ἄνευ προκαταλήψεως καὶ εἰς πρωτεύουσαν πόλιν καὶ δὴ Νομοῦ, τοιαύτην τινὰ ἰδέαν οὐδύνανται νὰ προσδώσουν.

* *

Ἡ καταστροφή ἣτις ἐσημειώθη εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας ἐκ τῆς τουρκικῆς ἐπιδρομῆς, ἐνταῦθα δὲν ἔλαβε χώραν, ἐκτὸς μικροῦ λόγου ζημιῶν τὰς ὁποίας ἐπήνεγκον οἱ πατριῶται σταυραετοὶ τῆς Ἐθνικῆς Ἑταιρίας. Πολὺ ὀλίγοι ἐγκατέλιπον τὴν Καρδίτσαν ἐπιστρέψαντες μάλιστα μετ' ὀλίγον, οἱ πλείονες δὲ σήμερον μετ' εὐλαθείας καὶ σεβασμοῦ ἀναλογίζονται τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς τουρκικῆς κατοχῆς τῆς ὁποίας δὲν εἶδον εὐτυχεστέραν. Χρῆμα ἔρρευσεν ἄφθονον ἐνταῦθα ἐκ τῆς παραμονῆς 7 χιλιάδων στρατοῦ καὶ πολλοὶ ἐμπορευό-

μενοι μόλις ιστάμενοι εις τούς πόδας των πρό τοῦ πολέμου, εὐρίσκονται σήμερον μὲ περιουσίας τὰς ὁποίας ἀπέκτησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Καὶ ἡ κατάστασις τοῦ Δήμου ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν δύναται νὰ θεωρηθῆ εὐχάριστος, διότι ἐπὶ προϋπολογισμοῦ ἐσόδων 175 χιλιάδων παρουσιάζει περίσσευμα 60 περίπου χιλιάδων δραχμῶν. Ἐνταῦθα ὅμως παρουσιάζεται τὸ ζήτημα ποῦ διατίθεται τὸ περίσσευμα αὐτό. Ἡρώτησα νὰ μάθω καὶ μετ' ἐκπλήξεώς μου ἔμαθον, ὅτι τὸ τρώγουν, ἔτι χάνεται. Ἡ πολιτικὴ παίζει σπουδαῖον ρόλον εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ, ὅπως καὶ εἰς πᾶν ζήτημα γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. ἔχει περιβάλλῃ τὸ πᾶν διὰ τῶν φοβερῶν πλοκάμων τῆς καὶ δὲν ἐπιτρέπει οὐδεμίαν πρόοδον, ὑποθάλλουσα τὴν κλοπὴν καὶ τὴν ἀρπαγὴν. Ἐὰν εἶσαι φίλος τῆς ἐκάστοτε κρατούσης φατρίας, ὅ,τι θέλεις δύνασαι νὰ κατορθώσης· δύνασαι νὰ φονεύσης ἢ νὰ ληστεύσης μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι θὰ ἐξέλθῃς λευκὸς ὡς περιστερὰ ἐκ τοῦ κριτηρίου τῶν Θεσσαλῶν ἐνόρκων· δύνασαι νὰ διεκδικήσης ὅ,τι θέλεις ἀνῆκον εἰς τὸν δῆμον ἢ εἰς τὸ Κράτος μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τὸ κερδίσης. Ἡ ἀγωγὴ σου θὰ ἐκδικασθῆ ἐρήμην τῶν ἐναγομένων ἀρμοδιῶν, ἢ ἀνακοπὴ δὲν θὰ γίνῃ καὶ σὺ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, καθισταμένης τελεσιδίκου τῆς ἀποφάσεως γίνεσαι κύριος τοῦ διεκδικουμένου· διὰ τοὺς λόγους τούτους δὲν περισσεύει χρήμα· τὸ τρώγουν αἱ ἀποζημιώσεις· ἐνῶ σώφρων διαχειρίσις καὶ συνκρίσθις ὑψηλοτέρα τῶν καθιγκόντων καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πολιτῶν, ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ τὴν κατά-

στασιν αὐτὴν, ἥτις περιορίζει πάντοτε τὸν τόπον εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε βρωμερὰν θέσιν.

..

Θαυμάζω μὲ τὰς εἰδήσεις τὰς ὁποίας δημοσιεύουν αἱ Ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες περὶ μεγάλης ἐφορίας εἰς τὴν Καρδίτσαν. Τουναντίον αἱ βροχαὶ τοῦ Μαΐου ἐπήνεγκον μεγάλην καταστροφὴν εἰς τὰ σιτηρὰ καὶ ὁ περονόσπορος εἰς τὰς ἀμπέλους, ἔνεκεν τῶν ὁποίων ὁ κόσμος ἔχει ἀπελπισθῆ τελείως, ἀναμένων μόνον ἐκ τῆς παραγωγῆς τοῦ καπνοῦ βελτίωσίν τινα. Ἔχει καὶ Φιλαρμονικὴν ἢ πόλιν τὴν ὅποιαν δὲν ἠτύχησα νὰ ἀκούσω. Παρέστην δὲ μὴ ἐπ' ὀλίγον εἰς τὴν παράστασιν τοῦ μοναδικοῦ θεάτρου ἀνδρεικέλων εἰς τὸ ὅποιον τρέχουν νὰ διέλθουν ὥρας τινὰς διασκεδάσεως ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι, στρατιωτικοὶ, ἔμποροι Θεσσαλοὶ καὶ Καραγκούνηδες ἀναμίξ. Τὸ φλέγον ζήτημα περὶ τοῦ δικαιώματος ἢ μὴ τῆς γυναικὸς τοῦ ἔρᾶν, ἀπασχόλει καὶ τὸν Φασουλῆν, τοῦ ὁποίου τὴν σύζυγον κάποιος ἀξιωματικὸς ἐπιμόνωσ ἐπεθύμει· δὲν παρηκολούθησα τὴν ἐξέλιξιν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀδικόπων καὶ συνεχῶν πυροβολισμῶν, περὶ τὴν 1ην μετὰ τὸ μεσονύκτιον, τῶν ἐκ τοῦ θεάτρου προερχομένων, ἐσχημάτισα τὴν ἰδέαν ὅτι καὶ ὁ Φασουλῆς συμφωνεῖ μὲ τὸν Νορβάου εἰς τὸ ὑψηλὸν αὐτὸ ζήτημα, μὲ λύσιν δὲ μὴ καθαρῶς ἐλληνικῆς φύσεως.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΙΚΚΑΛΑ

Παρά τὸν Ληθαῖον.—Ἡ κατάσταση τῆς πόλεως.
—Παραπόταροι τοῦ Ληθαίου.—Οἱ Παρίαί τῆς
Ἑλλάς. Πολιτείας.—Ὁ ἀλκοολισμὸς ἐν
Θεσσαλίᾳ.—Τ' ἀποτελέσματα.—Ἡ
παραγωγή

Μετὰ μιᾶς ὥρας σιδηροδρομικὸν ταξείδιον φθάνω εἰς Τρίκκαλα. Ἀναπαύομαι ὀλίγον καὶ τὴν ἑσπέραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὁπότε ὁ καύσων μετριάζεται, ἐξέρχομαι ἀνὰ τὴν πόλιν ὑπὸ τὴν συνοδείαν φίλου μου. Βλέπω πρῶτον τὸν Ληθαῖον διερχόμενον ἡρέμα διὰ μέσου τῆς πόλεως καὶ τῶν ὠραίων ὄχθῶν του, τὰς ὁποίας σκιάζουν πλάτανοι σκιδόντες, ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ πελαργοὶ ἔχουν στήση τὰς φωλεὰς των. Διέρχομαι τὴν γέφυραν καὶ βλέπω ὠραίαν πλατεῖαν δενδρόφυτον μὲ οἰκοδομὰς ὠραίας πέριξ καὶ καταστήματα εὐπρόσωπα καὶ κομψά. Εἰσέρχομαι καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως ἀνὰ τὰς συνοικίας, ἐκεῖ πέριξ τοῦ φρουρίου τουρκικῆς ἐποχῆς καὶ ὁμολογῶ, ὅτι τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἰδέαν ἐσχημάτισα καὶ περὶ τῶν Τρικκάλων οἷαν καὶ περὶ τῆς Καρδίτσης. Οἱ δρόμοι, ἐὰν δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν οὕτω σχολιὰ καὶ κυκλικὰ καντούνια εἰς φρικώδη κατάστασιν, ἐσκαμμένοι δεξιὰ καὶ ἀριστερά, πλήρεις λάκκων, ἀδιάβατοι τὸ μὲν θέρος ἐκ

τῶν πετρῶν καὶ τῆς σκόνης, τὸν δὲ χειμῶνα, ὡς μοὶ παρέστησαν, ἔνεκα τῶν ὑδάτων τὰ ὅποια σχηματίζουν ἀληθεῖς χειμάρρους, ρέοντας διὰ μέσου τῶν οἰκιῶν ἐν εἴδει παραποτάμων τοῦ Ληθαίου.

* * *

Ἐθαύμασα καὶ διὰ τὰς οἰκίας τῶν Τρικκάλων αἵτινες πᾶσαι σχεδὸν πεπαλαιωμέναι καὶ οἰοεὶ φυματιῶσαι ἐν τῷ τελευταίῳ σταδίῳ, κινδυνεύουν νὰ κρημνισθοῦν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, ἐνταφιάζουσαι ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν πληθὸς ἀνθρωπίνων ψυχῶν· καὶ ἐν τούτοις ζῶσιν ἄνθρωποι ἐκεῖ, ἐνῶ ἡδύνατο καὶ ἔπρεπε διὰ στοιχειώδεις λόγους ὑγείας καὶ ὑπάρξεως τῶν κατοίκων νὰ κατεδαφισθοῦν ὅλα τὰ ἐρείπια ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ἡ σκελετώδης καὶ βρωμερὰ θέα ἀποτελεῖ ὄνειδος διὰ τόσους πλουσίους ἐκεῖ, τῶν ὁποίων οὐδεὶς δίδει σχεδὸν τὸ καλὸν παράδειγμα τῆς ἀνεγέρσεως νέων καὶ ὑγιεινῶν οἰκιῶν, καθὼς καὶ διὰ τὸν Δῆμον Τρικκάλων, ὅστις ἡδύνατο καὶ ὁρόμους κανονικοὺς καὶ ἀνθρωπίνους νὰ κατασκευάσῃ καὶ τῆς καθαριότητος νὰ ἐπιμεληθῇ. Πάντες νομάρχαι, βουλευταὶ, δήμαρχοι, ἀστυνόμοι καὶ κάτοικοι μένουσιν ἀναίσθητοι πρὸ τῆς καταστάσεως ἐκείνης. Ἐνταῦθα καὶ γενικῶς εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὡς παρετήρησα, ὁ κόσμος ἔχει ἀφεθῆ εἰς τὴν τύχην του.

Αἱ Ἀθῆναι εἶνε ἡ Ἑλλάς, μοὶ ἔλεγον πολλοὶ ἐπαρχιωτῆται καὶ ὁμολογῶ καὶ ἐγὼ ὁ Ἀθηναῖος κάτοικος, ὅτι ἔχουν δίκαιον· ὁ τύπος ὁ ἐπαρχιακὸς, οἱ βουλευταὶ, οἱ δήμαρχοι, ὅλοι τέλος οἱ ἀρμόδιοι καὶ ἱκανοὶ νὰ ὑψώσουν φωνὴν ὑπὲρ ἀλλαγῆς

τῆς τύχης των, καταγίνονται εἰς τὰ προσωπικά ζητήματα τοῦ κόμματος καὶ κατήντησε οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν νὰ θεωρῶνται ὑπὸ τῶν κυβερνώντων καὶ πάσης ὑποδεεστέρας ἀρχῆς τοῦ Κράτους ὡς οἱ Παρίαὶ τῆς ἐλληνικῆς πολιτείας, ἀνάξιοι πάσης προσοχῆς καὶ ἀντιλήψεως ἀφοῦ κατὰ κακὴν τῶν τύχην ἔτυχε νὰ ζῶσι μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν.

* *

Ἐν ἑτέρον ἔχω νὰ παρατηρήσω λυπηρὸν, τὴν πρόδον ἐντάθθα καθὼς καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Θεσσαλίᾳ τοῦ ἀλκοολισμοῦ ὑπὸ τὴν φοβερωτέραν μορφήν του. Ἡ χρῆσις τοῦ τσίπουρου εἶνε γενικὴ παντοῦ. Τσίπουρο ἐδῶ, τσίπουρο ἐκεῖ· ὄπου καὶ νὰ στρέψης, ὄπου καὶ νὰ καλήσης θὰ παρατηρήσης πλῆθος τσίπουροποτῶν, ροφῶντων τὸ ἀγαπητόν των ποτὸν ἐν θαυμαστῇ μακαριότητι καὶ ἐλαφρᾷ συνειδήσει περὶ τῶν φρικωδῶν ἀποτελεσμάτων του. Ὅλοι οἱ οἰκίαι μεταβάλλονται, κατὰ τὸν χρόνον τοῦ τρυγῆτος, εἰς πνευματοποιεῖα καὶ ἐντὸς σκευῶν μαγειρικῶν κατασκευάζουν τὸ οἰκιακόν των τσίπουρον, ἀπὸ τὸ ὅποιον πᾶς ἐπισκέπτης πρέπει νὰ δοκιμάσῃ.

* *

Αὐτὴ εἶνε ἡ κατάστασις, ἣτις ἔπρεπε νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν κυβερνώντων. Ἐπρεπε καθ' ὅλην τὴν Θεσσαλίαν νὰ συστηθοῦν σύλλογοι, σωματεῖα, οἱ διδάσκαλοι τέλος καὶ οἱ ἱερεῖς νὰ διακηρύξωσι εἰς τοὺς μαθητάς των, εἰς τὸν κόσμον ὅλον τὰ φοβερά ἀποτελέσματα τῆς ἐπιδημίας ἐκεί-

νης, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγὼ δύναμαι νὰ ἀποδώσω
πολλὰς τῶν ἁμαρτιῶν, αἵτινες παρακολουθοῦν καὶ
θὰ παρακολουθοῦν, ἐν ὧσιν δὲν μεταβάλλεται ἡ κα-
τάστασις αὐτή, τοὺς κατοίκους τῆς Θεσσαλίας.
Καὶ ἐνταῦθα ἡ παραγωγὴ πολὺ πενιχρὰ κατὰ τὴν
ὁμολογίαν πάντων, ὑπῆρξεν. Ἔργασίαι πολλαὶ δὲν
ὑπάρχουν καὶ ὁ κόσμος εὐρίσκεται ἐν οἰκονομικῇ
δυσπραγίᾳ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ

Ἡ θέσις τῆς πόλεως.—Ἀκαθαρσία καὶ ὄστρα-
κιά —Θάνατος παιδίων —Θεραπεία ἀσφα-
λῆς.—Οἰκονομικὴ κατάστασις.—Τί χά-
νουν οἱ κάτοικοι

Ἀπὸ τῆς ἐσχατιᾶς τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου,
ἀπὸ τοῦ τόπου ὅστις νομίζεται ὡς τόπος ἐξορίας
διὰ τοὺς μετατιθεμένους ὑπαλλήλους τοῦ Κράτους,
χαράττω τὰς γραμμὰς ταύτας.

Εὐτυχῶς δι' αὐτοὺς καὶ διὰ τὴν Καλαμπάκην
οἱ βράχοι τῶν Μετεώρων, εὐλαβῆς προσκυνητήριον
πάσης ἀνθρωπίνης ψυχῆς τερπομένης ἐπὶ τῇ θεᾷ
τῶν ἐξόχων τῆς φύσεως δημιουργημάτων, μετριά-
ζει ὀλίγον τὸ ἐπικρατοῦν ἐκεῖ μονότονον καὶ πρίγ-

κηπες, βασιλείς, ναύαρχοι, στρατηγοί ἀπὸ πάσης ἄκρας τῆς οἰκουμένης ἐπισκέπτονται τὴν Καλαμπάκαν μεταβαίνοντες εἰς τοὺς ἱστορικοὺς βράχους. Μακρόθεν φαίνεται ἢ ἐξέχουσαν τοποθεσίαν ἔχουσα ὠραία κωμόπολις περιβαλλομένη ὑπὸ ὠραίων ἀμπελώνων καὶ μεγάλων ἐκτάσεων ἀγριομωρεῶν.

* *

*

Καὶ ἐνῶ πᾶς ξένος δύναται νὰ μακαρίσῃ τοὺς κατοίκους τῆς ἐπὶ υγείᾳ καὶ εὐτυχεῖ βίῳ, θὰ λυπηθῆ μετ' οὐ πολὺ, ἔταν μάθη ὅτι ἡ υγεία ἀπὸ πολλοῦ, χάρις εἰς τὴν ἀμελῆ ἐπίβλεψιν τῆς τηρήσεως τῆς καθαριότητος, εἶνε διεσαλευμένη εἰς μέγιστον καὶ λίαν ἐπικίνδυνον βαθμόν. Ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν ἔνεκεν τῆς ἐπικρατούσης βρώμας ἀνά τὰς ὁδοὺς ἐνέσκηψεν ἡ φοβερά ἐπιδημία τῆς ὀστρακιάς, ἀποστείλασα εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς πεντήκοντα περίπου μικρὰ παιδία, ἐνῶ οἱ ἀρμόδιοι ἀδιάφοροι ἐπὶ τῇ καταστάσει ταύτῃ καταγίνονται εἰς ἄλλα ἔργα.

Οἱ ἰατροὶ, τρεῖς τὸν ἀριθμὸν, δὲν προφθάνουν νὰ νοσηλεύουν τὰ ἀσθενῆ πλάσματα, εἰς μάλιστα τούτων. ἐφαρμόζων τὴν διὰ καλομελάνου νοσηλείαν τῶν τρυφερῶν ἀσθενῶν, ἐξαπέστειλε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὴν αἰωνιότητα, κυριολεκτικῶς δηλητηριασθέν, μικρὸν παιδίον, τοῦ ὁποίου ὁ δυστυχὴς πατὴρ ἀπελπὶς μοὶ διηγεῖτο τὰς φοβεράς λεπτομερείας τοῦ ἐκ τῆς δηλητηριάσεως θανάτου του.

* *

Προσθέσατε τὰς ἀλλεπαλλήλους ληστείας αἰτι-

νες ἔλαβον χώραν τελευταίον εἰς τὰ περίξ, τὴν ἐκ τοῦ περονοσπόρου ἐπεληθοῦσαν καταστροφὴν εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ τὴν ἐκ τῆς τουρκικῆς ἐπιδρομῆς ἐρήμωσιν τῶν οἰκιῶν καὶ ἔχετε μίαν εἰκόνα ἀκριβῆ τῆς καταστάσεως τῆς Καλαμπάκας

Ὅμως δὲν ἤξιζε τοιαύτη τύχη εἰς τὴν Καλαμπάκην ὡραία φυσικῶς ὡς εἶνε, ἡδύνατο, ἐὰν σκέψεις προοδευτικαὶ κατεῖχον τοὺς βουλευτὰς τῆς, τοὺς ἀρμοδίους καὶ ἐν γένει τοὺς κατοίκους τῆς, νὰ μεταβληθῆ εἰς ὡραίαν πόλιν μὲ ζενοδοχεῖα καὶ ὅλα τὰ μέσα τῆς ανέσεως διὰ τόσους ἐπισκεπτομένους ξένους, οἵτινες ἡδύνατο ν' ἀφίνωσι πολὺ χρεῖμα ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐχὶ ὅπως συμβαίνει σήμερον, μόνον ὡς σταθμὸν ὀλίγων στιγμῶν νὰ μεταχειρίζωνται μίαν σκιοέσσαν πλάτανον, ἣτις ἔχει τὴν τιμὴν νὰ προφυλάττῃ ἐκάστοτε ὑπὸ τὰ φυλλώματά της τόσας ἐπισημότητάς τοῦ κόσμου.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ

Μία σειρά ἀποτόμων βράχων πρωτοτύπων διὰ τὸ σχῆμα των καὶ τὴν γεωλογικὴν των σύστασιν ὑψομένων ὑπὲρ τὴν Καλαμπάκην ἀποτελεῖ τὰ Μετέωρα, ἐπὶ τῶν ὀπίων εἶνε ἐκτισμένοι αἱ μοναί. Πολὺ παλαιὰ ἡ ἱστορία των. Οἱ γεωλόγοι παραδέχονται,

ὅτι εἶνε τὰ μόνα διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐναπομείναντα μνημεῖα τῆς προϊστορικῆς ἐκείνης ἐποχῆς, ὅποτε ἡ Θεσσαλία ἦτο ἀπέραντος θαλάσσια καὶ τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα κατόπιν σεισμοῦ, ἔστις ἤνοιξε διέξοδον διὰ τῶν Τεμπῶν, ἐχύθησαν εἰς τὸ πέλαγος. Εἰς τοὺς ἰσχυρισμούς των τούτους βασιζονται καὶ ἐξ ἄλλων καὶ ἐκ τοῦ ὅτι οἱ βράχοι τῶν Μετεώρων ἀποτελοῦνται ἐξ ἀμμώδους γῆς καὶ συμπήξεως γαλίκων καὶ ὀστράκων, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι παρυσιάζουσιν εἰς τὰς πλευράς των τὸ φαινόμενον τῶν παρατηρουμένων ἐκεῖ κοιλοτήτων, ὁμοίας τῶν ὁποίων μόνον τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης ἀνοίγει εἰς τοὺς βράχους ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκσπᾶ. Ἐγὼ ὡς μὴ, εἰδικὸς, ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ κατὰ διάφορον τρόπον τὸ πρᾶγμα, οὐδεμίαν δίδω γνώμην καὶ βραῖνω μετὰ συνοδείας ἀρκετὰ μεγάλης καὶ ὥραίας δύναται τις εἰπεῖν, διότι συγκαταλέγονται ἐν αὐτῇ ἐκ τοῦ ὠραίου φύλλου τέσσαρες μεμορφωμένα δεσποινίδες καὶ σεβαστὴ δέσποινα τῶν Τρικκάλων, πρὸς τὴν κορυφὴν ἐνὸς τῶν ὑψηλοτέρων βράχων, ἐφ' οὗ ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου.

* *
*

Ἡ ἀπὸ τῆς Καλαμπάκας ἀπόστασις εἶνε μεγαλύτερα τῆς μιᾶς ὥρας καὶ ἡ ἀνάβασις ὄλων μας γενομένη ἀποστολικώτατα, μετεῖχε καὶ τοῦ ὕστατου, ἔνεκα τῆς μεγάλης ἀνωφερείας, ἀλλὰ καὶ τοῦ λίαν εὐχαρίστου λόγῳ θέας τοπειῶν ἐξόχου μαγείας, πρὸ τῶν ὁποίων διηρχόμεθα. Ἐκ μέρους καταλλήλου παρατηροῦμεν καλῶς τοὺς βράχους.

Ἐξοχοὶ καὶ θαυμαστοὶ διὰ τὸ κανονικὸν καὶ εὐθὺ αὐτῶν ὑφίστανται μεγαλοπρεπεῖς, ἐμπνέοντες τὸ σέβας εἰς τὸν Θεατὴν. Ὁ εἰς ὁμοιάζει καταπληκτικῶς πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις παρὰ τὸ Στάδιον πανόραμα καὶ ὁ ὁδηγός μας Περικλῆς, παιδόπουλο λαμπρὸ, μᾶς γνωρίζει ὅτι εἶνε ἄβατος καὶ ὅτι εἰς ἐπιχειρήσας νὰ ἀνέλθῃ διὰ γάτζου μέχρι τοῦ μέσου αὐτοῦ κατεκρημνίσθη κάτω κατακερματισθεῖς. Εἰς μερικὰς κοιλότητας σώζονται πάσσαλοι, ἐνδεικτικὸν ὅτι εἰς ἀπωτέρους χρόνους αἱ ὅποιαι ἐγρησήμευον ὡς κρύπται φανατικῶν ἀσκήτων, ἐπιδιωκόντων ἐκεῖ τὴν ἐξιλέωσιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀμαρτιῶν των, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐτέρου βράχου ἐρείπια τῶν ἀνακτόρων τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρονίκου, ὅστις ἐμόναζεν ἐκεῖ.

Ὁ ἥλιος δὲ ἐπισθενεὶ τῆς Πίνδου καὶ ὑπὸ τοῖς κρωγμοῖς τῶν ἱπταμένων ὑπεράνω τῶν κορυφῶν ἐκείνων κοράκων καὶ τὸ γλυκὺ ἄσμα τῶν πηδῶντων ἀπὸ πρίνου εἰς πρίνον εὐμόλπων πτηνῶν, ἐξακολουθεῖμεν τὴν ἀνάβασιν μὲ κεχηγνὸς τὸ στόμα πάντοτε ἐπὶ τῇ ἐξόχῃ ἐκείνῃ εἰκόνι. Εἰς ἕκαστον βῆμα μας ἐστρέφομεν πάντοτε διὰ νὰ μὴ ἀπολέσωμεν καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐκ τοῦ Θεάματος ἐκείνου καὶ τοιουτοτρόπως ἢ κοπιώδης ἐκείνῃ διὰ τὰς εὐγενεῖς καὶ λεπτάς συντρόφους μου ἰδίᾳ, ἀνάβασις ὑπῆρξε διασκεδαστικὴ λίαν.

Φθάνομεν εἰς τὴν Μονὴν τέλος καθίδροι. Ἀναπαυόμεθα ὀλίγον, περιερχόμεθα κατόπιν αὐτήν, καὶ

μετὰ πλούσιον γεῦμα ἐξερχόμεθα εἰς τὸν βραχὺν ἐξώστην τῆς Μονῆς. Ἡ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου ἀποψὶς τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, ἀπλουμένης κάτω εἰς ἕκτασιν τὴν ὁποίαν δὲν φθάνει γυμνὸς ὀφθαλμὸς, εἶνε ἕξοχος καὶ ὑπερβαίνει πᾶσαν περιγρᾶφὴν. Ἡ σελήνη μὲ τὸ ἀσθενὲς τῆς φῶς ρωτίζει τοὺς βράχους τῶν Μετεώρων, οἵτινες φαίνονται ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς, ὡς οἱ γίγαντες τῆς Μυθολογίας, καὶ Νύμφαι καὶ οἱ Θεοὶ τῶν λειμώνων καὶ τῶν ὀρέων τῆς Θεσσαλίας.

..

Ἄηρ δροσερὸς πνέει. Ἀσθενὲς φθάνει μακρόθεν τὸ κωδώνισμα τῶν κάτω ἀνὰ τὴν πεδιάδα βοσκόντων ποιμνίων καὶ τῶν ἐνύδρων ἢ φωνῆ, ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ ὕψους μαῶς χάνονται εἰς τὸ ἄπειρον τὰ ὠραία ἄσματα τῶν ἐν ὑψηλῇ ρέμβῃ διατελουσῶν δεσποινίδων.

Ὡ! εἶνε ἀπερίγραπτον τὸ θέαμα, καὶ πρωτοφανὲς ἐν τῷ βίῳ μου. Χρωστῆρ μόνον ζωγράφου δύναται νὰ ἀποδώσῃ τὸ μεγαλεῖον ἐκεῖνο τῆς νυκτὸς, τὰ ποιμενικὰ φῶτα τῆς Πίνδου, τὰ λάμποντα ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Σελήνης ὕδατα τοῦ Πηνειοῦ, κυλιόντος ἡρέμα κάτωθεν τὰ ὕδατά του καὶ τὴν ἀποψιν τῶν αἰωνίων βράχων.

Ἡ νύξ προχωρεῖ καὶ ὁ ὕπνος μαῶς καλεῖ ἐντὸς τῆς Μονῆς. Ἀναπαυόμεθα εἰς κλίνας καθαρὰς, εἰς εὐρυχωροὺς ξενῶνας καὶ περὶ τὴν 4ην πρωινήν ὥραν τὸ σήμαντρον τῆς Μονῆς μαῶς ἐγείρει καὶ ἀναχωροῦ-

μεν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς ἐτέρας Μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος.

* *

Ἀπότομος μονὴ αὐτὴ ἢ ἐπ' αὐτῆς ἀνάβασις εἰς ὕψος 70 περίπου μέτρων γίνεται ἢ διὰ τοῦ δικτύου (βρυσόνη) συρομένου ἄνωθεν ὑπὸ τῶν μοναχῶν, ἢ διὰ μιᾶς οἰονεῖ κλίμακος ξυλίνης ἐπισφαλεστάτης καὶ κρεμαστέης. Εὐλαβῆς ἐπιθυμία καὶ ὄρεξις νὰ δοκιμάσωμεν τὸ ἄγνωστον εἶδος τῆς συγκινήσεως ἐκ τῆς διὰ τοῦ δικτύου ἀνόδου μᾶς ὑπηγόρευσε νὰ παρακαλέσωμεν τοὺς μοναχοὺς νὰ μᾶς ἀναβιάσωσιν ἐκεῖθεν. Οἱ ὄσον οἱ βράχοι ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔζων, ἀπότομοι καλόγηροι τῆς Ἁγίας Τριάδος παρὰ τὸ καθήκον των καὶ ἐκ λόγων ἀσυγγνώστου τεμπελιάς, μᾶς ὑπεδεικνυον τὴν κλίμακα, διὰ τῆς ὁποίας μόνον πίθηκοι ἀναρριχώμενοι ἠδύναντο νὰ ἀνέλθωσι, προφασιζόμενοι ὅτι τὸ σχοινίον δὲν ἦτο στερεόν, ἐνῶ πρὸ δύο ἀκριβῶς ἡμερῶν οἱ αὐτοὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ θέσουν ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν ζωὴν τοῦ πριγκιπικοῦ ζεύγους τῆς Ἰταλίας, τὸ ὅποιον ἔσυραν ἐκεῖθεν εἰς τὰ κελλία των.

Συνεκροτήσαμεν ἀμέσως συμβούλιον καὶ ἀπεφασίσθη ἢ ἐξ ἐφόδου ἄλωσις τοῦ βράχου ἐκεῖνου καὶ μετὰ ἡμισείας ὥρας ἐπικινδυνωδέστατον ἀγῶνα ὑπὸ τοὺς τριγμοὺς τῆς κλίμακος κατωρθώσαμεν ἐγὼ μετὰ δύο ἐκ τῶν ἀβρῶν συντρόφων μου καὶ τῆς σεβαστέης μας συνοδοῦ, ἐπιδειξασῶν ἀντοχὴν καὶ θάρρος ἀξιοθαύμαστον, νὰ γίνωμεν κύριοι τῆς Μονῆς.

* *

Ἡ διαμονὴ μας ἐπὶ τῆς μονῆς ἐκείνης ὑπῆρξεν

δλίγων στιγμών. Ἀλλὰ κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο
μας ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ σχηματίσωμεν σαφῆ ἰδέαν
περὶ τῆς μονῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μοναχῶν.

Ὁ ἅγιος Ἡγούμενος εὐρίσκεται πάντοτε ἐκτός
τῆς μονῆς ἐκτελῶν ἐν Καλαμπάκα, ἐναντίον ὠρι-
σμένης διατάξεως τοῦ νόμου, χρεὴ ἀρχιεπισκοπικοῦ
ἐπιτρόπου, καὶ ἡ διεύθυνσις τῆς μονῆς εἶχεν ἀφελθῆ
εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὁσίου καὶ χωλοῦ Παπαγαθαγ-
γέλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 4—5 μοναχῶν. Ὅ,τι πα-
ρετηρήσαμεν εἰσελθόντες εἰς τὴν μονήν, ἠδύνατο
νὰ κινήσῃ τινὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀποστροφὴν.
Ρυπαρότης ἐβασίλευε καθ' ὅλην τὴν μονήν. Οἱ
τοῖχοι βρωμεροί· ἀκόμη βρωμερώτερα τὰ κελλία
ἀπὸ τῶν ὁσίων ἐξήρχετο πλήττουσα τὴν εἶνα μας
θανάσιμος βόχα. Ὁ ἅγιος Παπαγαθάγγελος ἠδύ-
νατό τις εἰπεῖν, ὅτι ἀπετέλει μοναδικὴν καὶ τελείαν
ἐνσάρκωσιν τῆς καλογηρικῆς βρώμας ἀπὸ τοῦ προ-
σώπου του, τὸ ὁποῖον δὲν ἔα ἡσθάνθη ποτὲ τοῦ
ὑδατος τὴν καθαρτικὴν ιδιότητα, μέχρι τῶν περι-
κνημίδων του, αἵτινες συνηγωνίζοντο κατὰ τὸ κε-
φάλαιον τοῦτο πρὸς τὸ πρῶτον,

* *

Δὲν κατέρχομαι εἰς περισσοτέρας λεπτομερείας
αἵτινες δύνανται νὰ κινήσωσι παντὸς τὴν ἀηδίαν
καὶ τὴν ἀπόγοῆτευσιν, περιορίζομαι μόνον νὰ εἶπω
ὅτι αἱ φυσιογνωμίαι καὶ οἱ τρόποι ὄλων ἦσαν παρά-
δοξοι. Τὸ βλέμμα των, τὸ ὁποῖον, πάντοτε εὐθύ, μόνον
πρὸς τὰ θυλάκιά μας καὶ τὰς χεῖράς μας διηυθύ-
νετο, ἡ ὁμιλία των καὶ ἡ προθυμία ἢ ἐπιτετηθευ-

μένη και πρόστυχος, ἥτις ἐφάνη μόνον ὅταν ἤλθει φθῆ ὁ ἑλληνικὸς τροχὸς, μᾶς ἐνέπνευσε τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐπὶ τῶν βράχων ἐκείνων αἱ φωλαὶ αὐταὶ πᾶν ἄλλο ἢ Χριστιανούς περικλείουσι καὶ νὰ μεταβάλωμεν τὴν ἰδέαν τὴν ὁποίαν εἶχομεν πρὸ ὀλίγων στιγμῶν σχηματίσῃ ἐκ τῆς καθαριότητος καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ὅστις διακρίνει τὴν Μονὴν καὶ τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου μέχρι τοῦ τελευταίου ποιμένου τῆς μονῆς.

..

Πλησιάζει μεσημβρία καὶ κατερχόμεθα τὴν μονὴν διὰ τῆς κλίμακος πάλιν. Ἰπὸ καύσωνι ὑπερβολικὸν ἐπιστρέφομεν εἰς τὴν Καλαμπάκην ἐκ τῶν Μετεώρων, ἀποκομίζοντες ἐξόχους ἐντυπώσεις ἐκ τῆς ἐκδρομῆς μας αὐτῆς, ἥτις ἀνεξάλειπτος ὀαμείνη ἔσκει ἐν τῇ μνήμῃ διὰ τὸ πλῆθος τῶν παραδόξων ἄτινα συνήντησα εἰς πᾶν βῆμά μου, ἀπὸ τῶν βράχων μέχρι τοῦ Παπαγαλχηγέλου τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου! μετὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ ὁσίου, ἐκ χριστιανικοῦ ὄλως καθηκόντος, ὀφείλω νὰ ἐπισφραγίσω τὰς ἐσπευσμένας αὐτὰς γραμμὰς μου.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΑΡΙΣΣΑΝ

Διὰ Ζάρκου καὶ Κουτσοχέρου. — Φόβοι ἀγνώστων.

— Ἡ φουρὰ τοῦ κ. Εἰσαγγελέως. — Ἀφιδο-
κερδῆς πορθμεῖς. — Λατρεία κοιραμά-
νας. — Ἡ κατάστασις τῆς Λαρίσσης.

— Τοῦρκοι καὶ μιναρῆδες

Ἐπιβαίνων ἀμάξης ἀναχωρῶ ἐκ Τρικκάλων με-
ταβαίνων εἰς Λάρισσαν. Ἡ ὁδὸς τὴν ὅποιαν διανύω
εἶνε ἢ διὰ Ζάρκου καὶ Κουτσοχέρου. Ἡ ἄμαξα
συρομένη ὑπὸ τριῶν ἵππων τρέχει μὲ ἰλιγγιώδη
ταχύτητα. Εἶνε ἢ πρώτη μετὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ
ἐγὼ εὐρίσκομαι εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας ἀπὸ τῶν
Τρικκάλων ἢ σελήνη ἔχει δύση καὶ ὁ ἕναστρος
οὐρανὸς παρουσιάζεται ἐν ὄλῳ του τῷ μεγαλείῳ.
Σιγὴ μυστηριώδης βασιλεύει καὶ φοβερὰ ἐνταυτῷ.
Οὐδὲν κινεῖται, τίποτε δὲν ἀκούεται ἐκτὸς τοῦ κρό-
του τῆς ἀμάξης. Προκατελιημμένος ἀναμένω τὴν
ἐμφάνισιν τῶν γνωστῶν ἀγνώστων τῆς Θεο-
σαλίας.

* *

*

Πᾶν πρὸ τοῦ δρόμου δένδρον, πᾶς θάμνος, πᾶς
βῆσις βόσκων ἡσύχως, νομίζω ἔτι θὰ μεταμορφωθῇ,

εις λερωμένον τινά πλιατσικολόγον, πᾶσα δὲ γέφυρα καὶ πᾶς γάνδαξ μου φαίνεται τὸ κρησφύγετόν του. Ἡ ράβδος μου μόνη μὲ συντροφεύει εἰς τὴν πορείαν μου ἐκείνην, διότι ὁ ἀμαξηλάτης δοκιμάζει ἐπὶ τῆς θέσεώς του τὸν δεύτερον ἤδη ὕπνον, ἐν ᾧ οἱ ἵπποι σύρουν πάντοτε ἀπαύστως, ἀτελειώτως.

Μὲ τὴν κεφαλὴν πάντοτε ἐκτὸς τῆς θυρίδος παρατηρῶ δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Συγχωρήσατε παρακαλῶ τὸν φόβον μου, μανθάνοντες, ὅτι συναντῶ μετ' ὀλίγον ἄμαξαν φέρουσιν εἰς Τρίκκαλα τὸ κ. Σαπουντζάκη, Εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν, συνοδευομένην ὑπὸ δέκα ἐρίππων χωροφυλάκων· καὶ ἡ πορεία αὐτῶν στρατιωτικωτάτη ὡς ἐπὶ ἐδάφους ἐγθρικοῦ. Τρεῖς ἀποτελοῦν τὴν πρωτοπορείαν, βαδίζοντες πρὸ 200 μέτρων, πέντε συνωθούμενοι περὶ τῆς ἀμάξης καὶ δύο ἕτεροι ὀπίσθεν αὐτῆς καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀρκετῶν μέτρων, ἐνῶ ἐγὼ μόνος ἀποτελῶ καὶ τὴν πρωτοφυλακὴν καὶ τὸ κύριον σῶμα καὶ τὴν ὀπίσθοφυλακὴν. Διερχόμεθα πρὸ ἐνός σταθμοῦ ἐλληνικοῦ· πέντε εὐζωνοί, τοὺς ὁποίας παρεξήγησα κατ' ἀρχὰς μὲ τῆς κάπες των ἐγείρονται ὄρθιοι ἐκ τοῦ κρότου τῶν τροχῶν.

* *

Πλησιάζει ἡ πρώτη, ὁ ἀλέκτωρ ἐνὸς χανίου φωνεῖ στεντορεῖως, ἐν ᾧ διερχόμενος τὸν Ζάρκον φθάνω παρὰ τὸν Πηνειὸν καὶ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κουτσοχέρου τὴν πέμπτην πρωϊνὴν ὥραν. Σταθμεύομεν ἐκεῖ. Μακρὰ σειρὰ λόφων ἐκτείνεται ἀνω-

θεν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ὀρθοετικὴ γραμμὴ. Εἰς σταθμὸς τουρκικὸς ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐκάστου λόφου, εἰς ἑλληνικὸς ἀπέναντι καὶ ἐπὶ τῆς πεδιάδος πάντοτε. Ἐὰ ὀρόσημα πάντα παρατηρῶ εἰς τοὺς πρόποδας τῶν λόφων καὶ ἀναλογίζομαι τοὺς κλειοὺς μὲ τοὺς ὁποίους ἐδέσμευσαν πᾶσαν, ἃς παραδεγθῶμεν, τρελλὴν κίνησίν μας ἐν τῷ μέλλοντι οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς. Ἦδη πρόκειται νὰ διέλθωμεν τὸν Πηνειόν. Ἡ γέφυρα εἶνε κατεστραμμένη πρὸ πολλοῦ ἐκ πλημμύρας καὶ ὁ πορθμεὺς Θεοχάρης διὰ τῆς πλωτῆς σχεδίας του, σύρων τὸν κάλω, περᾶ ἄμαξαν ἵππους καὶ ἐπιβάτην εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην.

Περᾶ συγχρόνως καὶ ἓνα νιζάμην μεταβαίνοντα ἀπὸ ἐνὸς σταθμοῦ εἰς ἕτερον, καὶ τὸ περιεργὸν διπλαρῶναι οὗτος τὰ πορθμεῖα· περιεργὸς εἶνε ἀκόμη ἢ διαπόρθμευσις τῶν νιζάμηδων ἐκείνων, οἷτινες φεύγοντες ρακένδυτοι τὸν ἐξ ἀσιτίας θάνατον, εἰσέρχονται εἰς τὸ ἡμέτερον ἔδαφος. Ὁ χάρων τοῦ Πηνειοῦ Θεοχάρης, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου κατὰ τόσον ἐπιτυχῆ σύμπτωσιν, τόσον συγγενεῦει ἐτυμολογικῶς πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ πορθμεῶς εἰς τὴν αἰωνιότητα, παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν τακτικὴν τοῦ συναδέλφου του εἶνε γενναϊόδωρος καὶ εἰς ἄκρον φιλόανθρωπος· ἄνευ τῆς πληρωμῆς ὀβολοῦ πληθὸς πεινῶντων καὶ ξεσχισμένων νιζάμηδων διαπερᾶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γῆν καὶ κατὰ τοῦτο διάφορος τοῦ καταράτου ἐκείνου τοὺς μεταφέρει ἀπὸ τοῦ Ἄδου εἰς τὴν ζωὴν, ἢ διὰ νὰ ἐξηγηθῶ σφαιστερον, ἀπὸ τοῦ ἐξ ἀσιτίας φοβεροῦ θα-

νάτου εἰς τὴν θείαν ἀπόλαυσιν τῆς ἐλληνίδος κου-
ραμάνας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὡς ὄρνεα ἐπιπίπτουν ἐν
ταῖς διαφόροις ἀστυνομίαις τῆς Θεσσαλίας, ὅπου
καταφεύγουν πάντοτε, εὐαρεστούμενοι νὰ ἐπισκέ-
πτωνται τὸ ἡμέτερον ἔδαφος.

..

Περὶ τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν φθάνω εἰς Λάρισα-
σαν. Τετραήμερος ἐνταῦθα διαμονὴ μου παρέσχε
τὸν καιρὸν νὰ περιέλθω τὴν πόλιν καὶ νὰ γνωρίσω
καλῶς τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου. Τὸ συμπέρασμα
τῆς ἐξετάσεώς μου αὐτῆς εἶνε ὅτι ἡ πόλις αὕτη
εἶνε ἡ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ὑποστᾶσα τὰς μεγαλει-
τέρας καταστροφὰς ἐκ τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς. Πε-
ρισυΐαι ὀλόκληροι κατεστράφησαν, οἰκίαι διηρηπά-
γησαν καὶ ἄνθρωποι πλούσιοι καὶ εὐκατάστατοι
ἄλλοτε, ἀπώλεσαν τὸ πᾶν. Διὰ τοῦτο παρατηρεῖ
τις γενικὴν κατῆφειαν εἰς τὰ πρόσωπα τῶν κατοί-
κων, χαρακτηριστικὴν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἠθικοῦ ἀπο-
τελέσματος τὸ ὅποιον ἐπέφερον ἡ καταστροφή ἐκείνη.
"Ὅλοι βαδίζουσιν μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἰάτω,
περίλυποι, σιωπηλοὶ, ἀπέχοντες πάσης διασκεδά-
σεως. Ἄλλὰ μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ κόσμος νινεῖται.
Ἦρχισε πάλιν ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐκ μικρῶν τὸ ἔργον
του καὶ ἐκ τῆς μεγάλης ἐνεργητικότητος τῶν κα-
τοίκων τῆς Λαρίσης ἀπεκδέχονται ἐν προσεχεί μὲλ-
λοντι αἰσθητὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεώς των
καὶ βαθμιαίαν ἐπάνοδον εἰς τοὺς εὐτυχεῖς ἐκείνους
χρόνους τῆς εὐημερίας των.

Μεγάλην ζωὴν προσδίδει εἰς τὴν πόλιν ἢ δια-
μονὴ τριῶν συνταγμάτων πεζικοῦ, πυροβολικοῦ καὶ
ἰππικοῦ, καὶ παρατηρεῖ τὴν πλῆθος στρατιωτῶν
διασχιζόντων τὰς ὁδοὺς, ἐν ᾗ ἡ πλάτειά τῆς πό-
λεως πλημμυρεῖ ἐκ τοῦ πλήθους ἀξιωματικῶν παν-
τὸς βαθμοῦ, τῶν ὑποίων μοναδικόν ἀντικείμενον συ-
ζητήσεως εἶνε τὸ τρυφερόν ζήτημα τῶν προσιβα-
σμῶν καὶ θεὰ Ἐλπίς φαίνεται ἐκεῖ κατέχουσα πάν-
των τὸν νοῦν, νανουρίζουσα στρατιωτικούς ἐγκεφά-
λους καὶ ὑποθάλλουσα ἀνθρωπίνους φιλοδοξίας, πάν-
τοτε προσκοπτούσας.

* * *

Αἰσθητῶς ἐπίσης θὰ ὠφελήσῃ τὴν Λάρισσαν καὶ
ἡ ἐσοδεία, ἥτις εἶνε ὑπωσδῆποτε ἱκανοποιητικὴ ἐν
συγκρίσει πρὸς τὴν ἐσοδείαν τῆς Καρδίτσης καὶ τῶν
Τρικκάλων, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ σχεδὸν κατε-
στραμμένη.

Ἐν Λαρίσση παρατήρησα πλῆθος φεσοφόρων Τούρ-
κων, οἵτινες ἀνέρχονται εἰς τρεῖς χιλιάδας περί-
που. Οἱ περισσότεροι τούτων εἶνε κάτοχοι ἀπεράν-
των γαιῶν, ἀπὸ τοῦ πολέμου δὲ καὶ ἐντεῦθεν πα-
ρατηρεῖται τὸ φαινόμενον τῆς ἐξακολουθητικῆς με-
ταναστεύσεως πολλῶν ἐκ τούτων, οἵτινες ἀναχω-
ροῦν πάντοτε ἅμα κατορθώσουν τὴν πώλησιν τῶν
κτημάτων των. Ἡ διαγωγὴ των κατὰ τὴν Τουρ-
κικὴν κατοχὴν ὑπῆρξεν ἄμεμπτος, δύναται τις εἰ-
πεῖν, καὶ πολλοὶ ὀφείλουσιν τὴν διάσωσιν τῆς περι-
ουσίας των εἰς Λαρισαίους Ὀθωμανοὺς κατ' ἀντί-
θεσιν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, οἵτινες, ἐκ τὸς ἐξαιρέ-

σεων τινῶν, ἔθυσαν καὶ ἀπώλεσαν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐρημωθείσης πόλεως.

..

Αὐτὸ τὸ μέγα φεσοφόρεμα καὶ τὸ πλῆθος τῶν τζαμιῶν, τῶν ὁποίων ὄσομόνον λειτουργοῦν, ἡ Τουρκικὴ διάλεκτος, ἣτις λίαν συχνὰ ἐπληττε τὰ ὠτίμου, ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἔκαμαν ἐντύπωσιν εὐάρεστα εἰς ἐμὲ, ἀναλογιζόμενον ὅτι εὐρίσκομαι ἐντὸς Ἑλληνικῆς πόλεως, ὅπου ἔπρεπε ἀπὸ πολλοῦ νὰ ἐγδοθῇ γενικὴ ὠθησις πρὸς ἑλληνικὴν ἀνατροφήν ὄσομόνον τῶν ἡμετέρων ἐκ τῶν ὁποίων μετὰ λύπη εἶδα πολλοὺς φέροντας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸ σῆμα τῆς τουρκικῆς ὑποτελείας καὶ ὁμιλοῦντας τὴν τουρκικὴν, ἀλλὰ καὶ τῶν Ὀθωμανῶν ἀκόμη, τῶν ὁποίων οἱ πλείστοι εἶνε Ἕλληνες ὑπήκοοι, καὶ νὰ καταβληθῶν ὅλα τὰ μέσα ἐκεῖνα τὰ ὁποία μεταχειρίζονται καὶ αἱ βουλγαρικαὶ ἀκόμη προπαγάνδα περὶ τῶν ὁποίων μόνον ὁ λόγος, τὰ ὁποία ἀπεδειχθῆσαν ὅτι ἀποβαίνουν τόσον ἀποτελεσματικὰ εἰς τὴν διατήρησιν καὶ διάδοσιν ἐνὸς ἐθνισμοῦ καὶ μιᾶς γλώσσης.

..

Μίαν ἄλλην ἀκόμη ἰδέαν θὰ ὑποστηρίξω, νὰ χρημισθοῦν οἱ μιναρέδες τῶν τόσων ἀχρήστων ἐκ τζαμιῶν. Εἶνε οἱ πρῶτοι οἵτινες προσπίπτουν εἰς ὄμμα τοῦ ἐπισκέπτου, ὑψούμενοι ὑπὲρ τὴν πόλιν καὶ εἶνε τόσον ἄσχημος ἡ θέα των καὶ λυπηρὰ εἰς τὴν σῆσιν. Νὰ ἐγίνετο χρῆσις αὐτῶν ὑπομονῆ. Ὁ χόντις

δὲν ὠρύεται πλέον ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν καὶ χάρι
τῶν πελαργῶν, οἵτινες μὲ ἴσην μελωδίαν κροτα-
λίζουν τὰ ράμφη τῶν ἐκεῖθεν, νὰ διατηρῶνται τὰ
σύμβολα ἐκεῖνα, εἶνε τί ἀπαίσιον. Κρημνίσατε πα-
ρακαλῶ, ἀρμόδια, τὰ ἀναθέματα ἐκεῖνα· οἱ πελαρ-
γοὶ προθύμως θὰ ἀλλάξουν φωλεάν! . . .

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΛΜΥΡΩΝ

Ἡ κατάσταση τῆς πόλεως. — Ὁ ζῶς ἀτελείωτος. —
Τάραχος ἀμάξης. — Ὑγρὰ κέλευθα. — Ἀγώ-
νισμα Ἀλμυριωτῶν. — 3 1)2 ἑκατομμύ-
ρια πρόσδοδος. — Ἡ παραγωγὴ πλου-
σιωτάτη. — Καὶ ὄμως. — Ἡ ἐμ-
φάνισις κομῆτου

Μετὰ δύο περίπου ὠρῶν ταξείδιον ἀπὸ τοῦ Βό-
λου δι' ἐνὸς μικροῦ ἀτμοπλοίου ἐκτελοῦντος τὴν
συγκοινωνίαν τοῦ Παγασητικοῦ, φθάνω εἰς τὴν
παραλίαν τοῦ Ἀλμυροῦ καὶ μετὰ δύο καὶ πλέον
ὠρῶν ἀμαξοδρομίαν φθάνω εἰς τὴν πόλιν.

Πολὺ μικρὸν μέρος καὶ περιορισμένον, πρω-

τεύουσα ἐπαρχίας ὁμως. Εὐρίσκεται ἀκόμη ἐν νηπιώδει καταστάσει ὑπὸ ἔποψιν προόδου. Κατὰ προσπαθεῖ ὁ κόσμος καὶ ἐκεῖ νὰ κάμη, νὰ βιώσῃ ὀλίγον πρὸς τὰ ἔμπρὸς, ἀλλ' οἱ ἀγῶνές του αὐτοὶ καὶ ἡ ἀγία του ἐπιθυμία δὲν τυγχάνουν ὑποστηρίξεως καὶ ἐνθαρρύνσεώς τινος ἐκ μέρους τῶν πολιτευομένων. Ἐὰν θέλετε μάλιστα ὀλην τὴν κακομοιρίαν, ἣτις βασανίζει τὴν εὐφροσύνην ἄλλως τε ἐπαρχίαν τοῦ Ἀλμυροῦ οἱ κάτοικοι εἰς αὐτοὺς τὴν ἀποδίδουν.

* * *

Μία ὁδὸς ἀμαξιτὴ μέχρι τῆς παραλίας, τῆς ὁποίας ἡ κατασκευὴ ἔχει ἀρχίσει ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἤδη, μένει ἐκεῖ εἰς τὴν τύχην τῆς ἀτελείωτος, εἰς τὰς παραμονὰς δὲ μόνον τῶν ἐκλογῶν ἀρχίζει πάλιν, δι' εὐνοήτους ὁμως λόγους, ἡ ἐργασία διὰ τὴν διακοπὴν μετὰ τὸ πέρασ αὐτῶν καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ υποψηφίου τῆς Κυβερνήσεως, δημάρχου ἢ βουλευτοῦ.

Καὶ οἱ θέλοντες νὰ μεταβῶσι σήμερον εἰς τὸν Ἀλμυρὸν πρέπει νὰ υποστῶσιν Ὀδύσειαν ὀλόκληρον. Ἐκεῖ χωμένος εἰς τὸ βάθος τῆς ἀμάξης ἐδοκίμασα τῶν παλῶν μου τὸν τάραχον καὶ διερχόμενος φράκτας καὶ χειμάρρους, ἐρριπτόμην ἄκων πότε εἰς τὸ ἓν καὶ πότε εἰς τὸ ἕτερον μέρος τῆς ἀμάξης, χοροπηδῶν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὀρέξεως καὶ δεχόμενος μὲ ὑπομονὴν τὰ κτυπήματα τῶν πλευρῶν τοῦ τετρατρόχου ἐκείνου.

Μεθ' ὅλα ὅμως ταῦτα ἐμακάρισα τὸν ἑαυτὸν μου διότι δὲν ἔτυχε νὰ ταξειδεύω κατὰ τὸν χειμῶνα, ὁπότε, ὡς μὲ ἐπληροφόρησαν, οἱ μεταβαίνοντες εἰς Ἄλμυρον καὶ ἀναχωροῦντες ἐκεῖθεν, πρέπει νὰ διέλθωσι κολυμβῶντες τοὺς σχηματιζομένους ἐκ τῶν βροχῶν χειμάρρους, εἰς τὸ ὁποῖον ἀγώνισμα, ἐάν κατέστησεν ἐπιτηδεῖους τοὺς κατοίκους τοῦ Ἄλμυροσ ἢ συχνὴ ἐξάσκησις, ἢ ὀφειλομένη εἰς τὴν ἀκηδεῖαν τῶν ἀρμολίων καὶ τὴν ἀδράνειαν τῶν πολιτευομένων των, ἐγὼ ὁμολογῶ, ὅτι θὰ ἤμην λίαν ἀνίκανος νὰ ἐξέλθω μὲ τὴν δάφνην τοῦ νικητοῦ.

* *

Καὶ ὅλα αὐτὰ ἠδύναντο νὰ διορθωθοῦν διὰ μικρῶν δαπανῶν καὶ ἡ ὁδὸς νὰ κατασκευασθῆ καὶ ἡ πόλις, ἀποβάλλουσα τὴν παλαιάν καὶ ἀκάθαρτον ὄψιν τῆς νὰ προοδεύσῃ πολὺ· διότι ὁ τόπος εἶνε λίαν εὐφορος καὶ χρῆμα πολὺ εἰσρέει ἐκ τῆς παραγωγῆς, ἣτις ἐφέτος ἰδίως εἶνε πλουσιωτάτη. Ὑπολογίζουσι ὅτι θὰ εἰσαχθοῦν 3 1)2 δλόκληρα ἑκατομύρια ἐκ τῶν σιτηρῶν καὶ τοῦ καπνοῦ, εἰς ἐπαρχίαν τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι δὲν ὑπερβαίνουν τὰς εἴκοσι πέντε χιλιάδας· καὶ νὰ βλέπῃ τις κατόπιον ὅλων αὐτῶν τοιαύτην ὀπισθοδρόμησιν ἐν παντὶ ζητήματι πολιτικῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου, δὲν τὸ θεωρῶ τιμητικὸν δι' αὐτούς. Διὰ τοὺς λόγους αὐτούς σπανίως ξένοι ἐπισκέπτονται τὸν Ἄλμυρον. Οὕτω μὲ ἐβεβαίωσαν πολλοὶ, ἀλλὰ τὸ εἶχον ἐννοήσῃ καὶ μόνος πρότερον, διότι ἡ ἔλευσις μου ἐνταῦθα δὲν ἤξεύρω ὡς τί σπάνιον γεγονός νὰ ἐθεω-

ρήθη, ἴσως πιστεύω πρὸς τὴν ἐμφάνισιν κομήτου
τινὸς, ὡς μοῦ ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ συμπεράνω ἐκ τῶν
περιέργων καὶ ἐρωτηματικῶν βλεμμάτων, τὰ ὅποια
ἐνοχλητικὰ μὲ παρηκολούθουν εἰς τὸ βῆμα μου
κατὰ τὴν ἐνταῦθα μικρὰν διαμονὴν μου.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΚΙΑΘΟΝ

Νῆσος ὠραία.— Ἐν ἑκατομμύριον ὀκίδων ἐλαίου.
— Πόσις ἢ πρόσδοδος.— Ἡ συγκοινωνία.— Ἐ-
ξετάσεις Σχολείου.— Αἱ ἐλλείψεις

Τεσσάρων ὥρῶν εὐχάριστον ταξίδιον εἶνε τὸ ἀπὸ
Βόλου εἰς Σκιάθον. Ὠραιότατη νῆσος, κόσμημα
ἀληθὲς τοῦ Αἰγαίου, φαίνεται διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου
μακρόθεν ἐν τῷ πελάγει ὡς ὄσας κατάφυτος παν-
ταχοῦ. Πᾶσα ἄκρα τῆς σχηματίζει φυσικὸν λιμένα
καὶ πολλάκις τὰ πλοῖα τὰ κλυδωνιζόμενα καὶ κιν-
δυνεύοντα, ἐκεῖ εὐρίσκουν καταφύγιον ἀπὸ τῶν κα-
ταιγίδων τοῦ χειμῶνος.

***
Ἡ πόλις εἶνε ἐκτισμένη εἰς τοὺς πρόποδας μα-

γευτικοῦ λόφου, αἱ οἰκίαι κατάλευκοι προσδίδουν ἔξοχον εὐχαρίστησιν εἰς τὴν ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου θεατὴν, κλιμακοειδῶς οὕτως εἶπειν κατεργόμεναι μέχρι παραλίας. Τεσσάρων ὥρῶν διαμονὴ ἐκεῖ μοι ἐπέτρεψε νὰ περιέλθω τὴν πόλιν ἣτις μοι ἤρρεσεν ὅπως δῆποτε.

Ἐκάστη οἰκία ἔχει σχεδὸν καὶ τὸν κῆπον τῆς καὶ οὕτω τοὺς ἀγαθοὺς κατοίκους τῆς Σικιάθου συντροφεύει πάντοτε τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνας, ἢ εὐωδία τῶν ἀνθέων καὶ διαρκῆς ὑγεία.

* *

Ὁ τόπος συντηρεῖται σχεδὸν ἐκ τῆς παραγωγῆς τῶν ἐλαιῶν, ἣτις ἐφέτος ἀναμένεται πλουσιωτάτῃ. Περὶ τὸ ἐν ἑκατομμύριον ὀκάδων ἐλαίου ὑποτίθεται ὅτι θὰ ἐξαχθῇ ἐφέτος καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ πρόσδοδος εἰς τὴν νῆσον θὰ ὑπερβαίῃ τὸ 1.1)2 ἑκατομμύριον. Ἐπρεπεν ὅμως ἡ συγκοινωνία μετὰ τοῦ Βόλου ἣτις ἐκτελεῖται ἄπαξ μόνον τῆς ἐβδομάδος διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου, νὰ ᾔτο συχνότερα καὶ νὰ μὴ θεωρῆται ὡς ἔρημος Σιγῶν μίαν τῶν ὠραιότερων νήσων τοῦ Αἰγαίου.

* *

Ἐτυχε νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ τὴν δημοτικὴν σχολὴν τῶν Θηλέων καὶ νὰ παρακολουθῶ ἐπ' ὀλίγον τὴν ἐξέτασιν τῶν μαθητριῶν· ἀπεκόμισα ἀρίστας ἐντυπώσεις καὶ δὲν δύναμαι ἐντεῦθεν ἢ νὰ συγχαρῶ τὰς διδασκαλίσσας διὰ τοὺς ἀτρυτούς κόπους τοὺς ὁποίους καταβάλλουν πρὸς μόρφωσιν τῶν μικρῶν

κορασίδων, αΐτινες ἐξ ἄλλου μοί ἐφάνησαν πλούσιαι εἰς ἐπιμέλειαν καὶ ἀντίληψιν.

Καθῆκον ὁμως θεωρῶ νὰ συστήσω εἰς τοὺς κ.κ. ἐπιτετραμμένους νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς κατασκευῆς μερικῶν θρονίων ἕνεκεν τῆς ἐλλείψεως τῶν ὑποίων παρετήρησα ἐν φρικῶδες στίβηγμα τῶν κορασιῶν καὶ μίαν ἄτοπον ἀταξίαν ἐκεῖ ὀφειλομένην.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΑ

Τὸ ρεῦμα τοῦ Εὐρίπου.—Ἡ παλίρροια καὶ ἡ ἀμπωτις.—Ἡ κοινωνία.—Φιλαρμονική.—Ἐμπορίον.—Ὁ Γρίβας τῶν Ἀποκρέω

Ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς παλιρροίας καὶ τῆς ἀμπωτίδος καλὰς ἐντυπώσεις ἔχω νὰ ἐπιστείλω. Ἐφθασα πρωτὰν καθ' ἣν ὥραν τὰ ὕδατα ἀλλάσσουν διεύθυνσιν. Ἐξ ὥρας τρέχουν πρὸς τὰ ἄνω, ἐξ ὥρας πρὸς τὰ κάτω. Τὰ πλοῖα ὅταν φθάνουν καθ' ἃς ὥρας τὸ ρεῦμα εἶνε ἀντίθετον πρὸς τὸν δρόμον των, ἀγκιμένουσι τὴν ἀλλαγὴν μὴ δυνάμενα νὰ προχωρήσωσι. Μία σιδηρᾶ γέφυρα ἀνοιγομένη εἰς τὸ μέσον ὅταν διέρχωνται ἀτμόπλοια συνδέει τὴν Στε-

ρεάν Ἑλλάδα μετὰ τῆς Εὐβοίας. Κάτωθεν τῆς γεφύρας αὐτῆς ἡ ροὴ τοῦ ὕδατος φαίνεται αἰσθητοτέρα ὁμοιάζουσα μὲ ροὴν ποταμοῦ ὀρητικοῦ, ροχθούντος. Φαινόμενον φυσικὸν τὸ ὅποσον ἀπησχόλησε πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ κρᾶνία καὶ ἀκόμη ἐξακολουθεῖ νὰ ἀπασχολῆ καὶ ἐκείνους ἐκ τῶν συγχρόων μας οἵτινες ἀντιπρονοῦν πρὸς τὴν γνωστὴν θεωρίαν τῆς ἐλξεως τῆς Σελήνης.

Ἐγὼ, ἐπὶ τῆς γεφύρας πολλάκις εὕρισκόμενος, ὁμολογῶ ὅτι δὲν κατῆλθον εἰς ἐξέτασιν οὐδεμίαν σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα αὐτό, παραδεχθεὶς μόνον ὅτι τὰ ὕδατα τρέχουν, καὶ ὅτι ὤφειλον νὰ τὰ ἀφήσω νὰ τρέχουν, ὅπως ἀφίνομεν ὅλοι κατὰ τὴν γνωστὴν μοιρολατρικὴν σκέψιν, τόσα σπουδαῖα πράγματα νὰ τρέχουν καὶ καθ' ὅς περιστάσεις μάλιστα εἶνε ἐπάναγκες νὰ ἀνακόπτωμεν τὸν ροὴν των. . .

..

Οἱ Χαλκιδεῖς εὕρισκονται εἰς καθημερινὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ διὰ τοῦτο παρετήρησα ἤθη πολιτισμένα καὶ τάσεις προοδευτικὰς. Ἔχουν μίαν ἔξοχον πλατεῖαν ὅπου ἡ Φιλαρμονικὴ τῶν ἀρίστα κατηρτισμένη παίζει κατὰ τὰς ἑορτὰς καὶ Κυριακὰς συγκεντρώνουσα ἐκεῖ τὸ ἄνθος τῆς κοινωνίας τῆς Χαλκίδος. ἐξ ἄλλου ἐκεῖ ἄνωθεν τῆς γεφύρας καὶ ἐπὶ τῆς Στερεᾶς ἐν καφενεῖον ἢ «Αὖρα» παρέχει ἔξοχον ἀπόλαυσιν κατὰ τὰς νυκτερινὰς ἐξόδους, συντηροῦν ὀρχήστραν μὲ πρόγραμμα μουσικῶν τεμαχιῶν ὡς ὁ Ριγολέτος, Τροβατόρε καὶ Γκράν-Βία, καὶ ἀναπαύεται ὁ κόσμος

ἐκεῖ καὶ ὁροῖζεται μὲ παγωτὰ, ἐν ᾧ οἱ στόνοι τοῦ βιολιοῦ καὶ τῆς μπασαβιόλας φεύγουν πέραν μὲ τὸ ρεῦμα τοῦ Εὐρίπου.

••

Τὸ ἐμπόριον εὐρίσκεται ἐν καλῇ ὅπως ὀλίποτε καταστάσει, καὶ βιομηχανία ὑπάρχει οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν καὶ ἐξαγωγή μεγάλη ρητινίτου ἐξ ὧν ἀρκετὸν χρῆμα εἰσάγεται ἐν τῷ τόπῳ. Αἱ ὁδοί, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, εὐπρόσωποι καὶ καθαραί.

Ἐν μέλος παλαιὸν τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας τὸν περιώνυμον Γρίβαν τῶν Ἀποκρέω, ἀνεγνώρισα ἐν Χαλκίδι ἀσχοῦντα τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐν τοῖς διερχομένοις ἀτμοπλοίοις πωλητοῦ ὄπωρων. Δὲν λησμονεῖ ὅμως καὶ τὴν γῶραν ἐν ἣ ἔδρασε τοσοῦτον ἐνεργῶς καὶ εἰς πᾶσαν Ἀπόκρεω σπεύδει εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἐξαντλουμένην ὁσημέραι δύναμιν τῆς μασκαροδικῆς ἰδιοφυίας του ἀντὶ τοῦ περιποθῆτου βραβείου.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΑΜΙΑΝ

Ὁ λιμὴν τῆς Στυλίδος.—Πόλις μὲ μένεις.—Ἡ
ληστεία καὶ ἡ μνήμη τοῦ Τσουλή.—Θεὰ
Θερμοπυλῶν,

Ἀφίνω τὴν Θεσσαλίαν κατερχόμενος εἰς τὴν Φθι-
ώπιδα. Μίαν ὥραν σχεδὸν μακρὰν τῆς παραλίας τῆς
Στυλίδος ἀγκυροβόλει τὸ ἀσμέπλοιο καὶ ἡ ἀπο-
βίθασίς μου εἰς τὴν ξηρὰν εἶνε ἀληθὲς μαρτύριον.
Τὸν χειμῶνα μάλιστα ἡ ἀποβίθασις εἰς Στυλίδα
θεωρεῖται μέγας ἠρωϊσμός καὶ κατώρθωμα ναυτι-
κὸν ἐράμιλλον διὰ τὰς περιπετείας του πρὸς τὰ
μυθώδη ταξείδια τοῦ Σαβάχ Θαλασσινοῦ. Ἡ θά-
λασσα κλισίσταται τριχυμιοδεστάτη ὡς ἐκ τοῦ
ἀναπεπταμένου αὐτῆς καὶ τῆς συναντήσεως ἐκεῖ
ἀντιθέτων ρευμάτων, καὶ ἡ λέμβος κλυδωνιζομένη
διατρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον τῆς ἀνατροπῆς.
Ἦδη ὅμως κατασκευάζεται λιμὴν. Μία βορβορο-
ράγος ἐκσκάπτει τὸν πυθμένα καὶ μετὰ τινα ἔτη,
ἐὰν δὲν παρουσιασθῇ κανεὶς λόγος διακοπῆς τῶν
ἐργασιῶν, ὅπως συμβαίνει κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν
ἐκτέλεσιν Δημόσιων ἢ Δημοτικῶν ἔργων, ὁ λιμὴν
τῆς Στυλίδος θὰ ἀποβῇ χρησιμώτατος ὑπὸ ναυτι-
κὴν καὶ ἐμπορικὴν ἀκόμη ἔποψιν.

Ἄφινω τὴν Στυλίδα, τὸ κομψὸν ἐπίνειον τῆς Λαμίας καὶ μεταβαίνω μετὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐφ' ἀμάξης, εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Φθιώτιδος.

Εἰσερχόμενος εἰς τὴν πόλιν ἤτις ἐξέθρεψε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τὸν Τσουλῆν καὶ τὸν Παπακυριτσόπουλον δὲν ἤξεύρω ὑπὸ τίνος συναισθήματος κατελήφθην. Μοὶ ἐράνη ὅτι αὐτὴ ἡ πόλις, οἱ ἄνθρωποι, αὐτὴ ἡ ἀτμόσφαιρα τέλος, ἔτι ἦσαν πλήρεις μένους, μένους ἀνταρτικῆς, μένους ληστρικῆς.

Καίτοι ζητῶ συγγνώμην παρὰ τῶν ἀγαθῶν Λαμιέων διὰ τὰς ἐκφράσεις μου ταύτας δὲν δύναμαι συγχρόνως παρὰ νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὴν ιδέαν αὐτὴν τὴν ἐσχημάτισα, θέλετε ἐξ ἐμπνεύσεως, θέλετε ἐξ ὑποβολῆς παραδόξου.

* *

Τὸ ἀληθὲς καὶ ἀναμφισβήτητον εἶνε ὅτι κόσμος πολὺς ζῆ ἐκεῖ ἀκόμη ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ὀσμῆς τῆς πυρίτιδος τῶν ὅπλων τοῦ Τσουλῆ καὶ τοῦ Παπακυριτσοπούλου. Δυνατὸν ἢ ἐξόντωσίς των νὰ θεωρῆται εὐεργετικὴ διὰ τὸν τόπον, δὲν ἐλλείπουν ὁμως καὶ οἱ κλίνοντες γόνυ πρὸ τῆς μνήμης τῶν ἀνδρείων τούτων! Ἡ χαράδρα ἐν ᾗ ἔπεσεν ὁ πρῶτος καὶ ὁ λόφος παρὰ τὸν ὁποῖον ἐφρονεύθη ὁ Θανάσης συμπλεκόμενος πρὸς τὰ στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα ἀποτελοῦν τόπους ἱστορικοὺς πλέον διὰ τὴν πόλιν, τόπους οὓς ἔχουν νὰ ὑποδείξουν εἰς τὸν ξεναγούμενον ἐπισκέπτην. Δὲν ἀποδίδω ἁπλῶς ἀδικον

εις τοσούτο. Διότι αναλογίζομαι ὅτι ἀκόμη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ ληστεία ἀπετέλει ἐπάγγελμα καὶ τὸ καταφύγιον εἰς τοὺς φεύγοντας ἐγκληματίας τὴν ποινὴν τοῦ νόμου καὶ οἱ ἀγῶνες αὐτῶν καταδιωκόμενων πάντοτε καὶ μαχομένων πρὸς τὴν Πολιτείαν ἦσαν ἀγῶνες τοὺς ὁποίους μετὰ συμπαθείας παρηκολούθη τὸ Ἑλληνικὸν κοινὸν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος. Ἀπ' οὗ ἡ φήμη των διατρέχει τὴν Ἑλλάδα σύμπασαν, καὶ σήμερον μετὰ παρέλευσιν τῶν ἐτῶν θὰ ἦτο μεγάλη ἀπαίτησις νὰ ζητήσῃ τις λήθην τῆς φήμης τῶν γενναίων αὐτῶν ἐν ᾧ τότῳ ἔδρασαν καὶ ἐμεγαλοῦργησαν.

Τὸ εὐτύχημα εἶνε ὅτι αὐτοὶ πλέον ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν, ὅτι ἐν Λαμίᾳ σήμερον καὶ ἐν γένει ἐν Φθιώτιδι ἡ τάξις ἔχει ἀποκαταστῆ. Τὰ ἐγκλήματα ἐξέλειπον· καὶ ὁ κόσμος βαίνει ἡσυχῶς ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς προόδου.

..

Ἡ Λαμία εἶνε ἐκτισμένη ἐν γραφικωτάτῃ θέσει μεταξὺ δύο λόφων ὑψηλῶν, ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν ὁποίων ἡ Ἀκρολαμία καὶ ἐπὶ τοῦ ἐτέρου ὁ Ἅγιος Λουκάς μικρὸν ἐκκλησιῶν. Εἶνε πόλις καθαρωτάτη καὶ ὑγιεινὴ, ἔχουσα πλατεῖαν λαμπρὰν, ὁδοὺς κανονικὰς καὶ διαυγέστατον καὶ λίαν γευστικὸν ὕδωρ. Κίνησις ἐπικρατεῖ πάντοτε καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ καὶ ἐν ταῖς διαφόροις ἐργασίαις.

Ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ Ἁγίου Λουκά εἶνε γραφικωτάτη ἡ θέα τῆς ἐκτεινομένης κάτωθεν πεδιάδος. Μία ἑκτασις ἐσπαρμένη ἀπλοῦται κάτω ἀπέραντος

ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ Σπερχεῖοῦ καὶ παρατουμένη εἰς τὴν Οἶτην καὶ τὰς Θερμοπύλας.

* *

Θερμοπύλαι! Λέξις εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς ὁποίας ἀποκαλυφθῆτε καὶ θέσις πρὸ τῆς ὁποίας κλινατε γόνυ εὐλαθείας. Θέσις δοξάσασα τὴν Ἑλλάδα. Ἐδαφος παγκοσμίου φήμης, ὑπερτάτης αἰγλης. Ὑπῆρξες ὁ τάφος τριακοσίων πατριωτῶν ἀποθάνοντων ὑπὲρ μιᾶς ιδέας μόνον. Φαντάζομαι τὴν δόξαν φερομένην ἐκεῖ ἐπὶ πτερυγῶν ἀνέμων, ὑπεράνω τάρων ἱερῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων φύεται ἡ δάφνη καὶ ἡ ἀηδῶν πτερυγίζει.

* *

Ἄλλ' ἄς μὴ ὄνειροπολῶ, ἄς κατέλω εἰς πρόσφατα γεγονότα αἰσγύνης ἐθνικῆς. Ἄς ἐνθυμηθῶ ὅτι μέχρι τῶν Θερμοπυλῶν κατῆλθεν ὁ ἐχθρὸς διάδραμῶν τὴν Ἑλληνικὴν χώραν, ἄς ἀναπολήσω ἀκόμη ὅτι τὰ στενὰ ἐκεῖνα ὑπῆρξαν τὸ τελευταῖον καταρύγιον τοῦ τελευταίου καὶ μεγάλου πολεμικοῦ ἐγχειρήματός μας! Δύναμαι τάχα νὰ ἀναρωνήτω: Οὐαὶ εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐὰν ἀπεπειράτο τὴν διαβάσιν τῶν; δύναμαι νὰ ἐκφράσω τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ εὐρίσκοντο σήμερον τριακόσιοι ἵνα ἀποθάνωσιν ἐκεῖ ἀμυνόμενοι ὑπὲρ ἐστιῶν καὶ βωμῶν; Ἄλλὰ πρὸς τί νὰ κάμω τὰς ὑποθέσεις ταύτας, ἀντιθέτους ὅλως πρὸς τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν στρατηγικὴν τοῦ ὑποχωρεῖν πάντοτε. Εὐτύχημα ὑπῆρξεν ὅτι τὰ πράγματα

ἔμειναν μέχρι Θερμοπυλῶν καὶ ἀπετράπη οὕτω πᾶς κίνδυνος μιάγσεως τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑΝ

Πόθεν οἱ νόμοι της — Ἀνάγκη βελτιώσεως. —
Τολμηροὶ ναυτίλοι. — Θάνατοι ὑπὸ τὰ ὕδατα.
— Κατὰ τὴν ἐπάνοδον. — Αἱ φυλακαὶ —
Τὸ μουσεῖον

Ἡ νῆσος τοῦ Δίακος καὶ τῶν Μυρμηρόνων, ἡ Οαλκιστοκράτειρα Αἴγινα, ἀνακύπτει ἔτι εἰς τὸν Σαρωνικόν. Δέν τὴν χωρίζουν πλέον φιλόδοξα μίση μετὰ τὴν Ἀθηϊὰ γῆν, οὔτε αἱ τριήρεις της τάσσονται ἀντίπαλοι τῶν Ἀστικῶν τριήρεων. Ὁ χρόνος καὶ τόσαι καταδρομαὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους κατέληξαν εἰς ἑνωσιν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων εἰς Κράτος Συνταγματικόν καὶ ἡ Αἴγινα σήμερον ἔν ἀποτελή ἐπαρχίαν καὶ ἔχει ἓνα βουλευτήν, ὑπάγεται ὁμως εἰς τὸ σκῆπτρον τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων καὶ νόμους λαμβάνει ὄχι ἀπὸ τοῦ Δίακου

πλέον οὐδ' ἀπὸ τοῦ Κυβερνήτου Καποδίστρια, ἀλλ' ἀπὸ τὴν Βουλὴν τῆς ὁδοῦ Σταδίου καὶ τὸ Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον τῆς αὐτῆς ὁδοῦ.

* *

Εἶνε ὠραία νῆσος ἡ Αἴγινα· ἔχει κλίμα υγιέστατον καὶ ἡ θαλασσία αὖρα διαπνέει τὴν νῆσον καὶ τὸ κῆμα περιβρέχει φλοισβίζον ἢ χρυσοῦν τὰς ἀκτὰς αὐτῆς. Ἡ πόλις εἶνε καθαρὰ καὶ τυγχάνει τῆς ἐπιμελοῦς μερίμνης τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς ὁλοέν.

Τὸ θέρος πολλοὶ ξένοι μένουσι εἰς τὴν Αἴγινα καὶ ἡ συρροὴ θὰ ᾔτο μεγάλη καὶ τὰ κέρδη τῶν Αἰγινητῶν ἄφθονα ἐὰν κατεβάλλετο προσπάθεια ὅπως καταστῆ ἡ Αἴγινα διαμονὴν τερπνοτάτην καὶ ζηλευτήν. Ἐλπίζω ὅτι ὁ Δήμαρχος κ. Ν. Πέπας θὰ μεριμνήσῃ περὶ τούτου, ἀλλὰ πρὸ πάντος ἐπεθύμουν νὰ ἔβλεπα 4—5 κεφαλαίουχους Αἰγινητὰς νὰ ἔλθουν εἰς συνεννοήσεις μετὰ τῆς Δημ. Ἀρχῆς καὶ διὰ δαπάνης ὀλίγων χιλιάδων δραχμῶν νὰ καταστήσωσι τὴν νῆσον τῶν ὄχι μόνον προσοδοφόρον ὑπὸ ἔποψιν παραγωγῆς, ἀλλὰ καὶ προσοδοφόρον διὰ τῆς συρροῆς ξένων. Τρεῖς τέσσαρες πλατεῖαι δένδροφυται, συστοιχία λουτήρων, δρόμοι ἐξοχικοὶ κατὰλληλοι, μία μουσική, ἐν θερινὸν θέατρον, ἄλλα πινὰ ἐκπολιτιστικῆς ἐπινοίας ἔργα, ἤθελον προκαλεῖ ἀνὰ πᾶν θέρος πλῆθος ξένων, οἵτινες θὰ κατεῆλθοντο ἀπὸ τὴν γοητεύουσαν θέαν τῆς νήσου, ἀπὸ τὰς ἐξοχὰς τῆς, τὸ ὠραῖον καὶ υγιεινὸν κλίμα καὶ τὰ καθαρὰ νερά τῶν ἀκτῶν τῆς. Ἐν διαστήματι πέντε ἐτῶν αἱ γενησόμεναι δαπάναι θὰ καλυ-

φθάσι και ἡ Αἴγινα θά ἔχη πρόσδοον ταχτικὴν καὶ μεγάλην.

..

Οἱ κάτοικοι εἶνε ἀγαθοὶ και φιλήσυχοι. Δύται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σπογγαλιευτικῶν πλοίων φεύγουν εἰς μακρυνὰς θαλάσσας και κινδυνώδη ταξείδια και εἰς τὸν βυθὸν τῶν τρικυμιώδων θαλασσῶν ἀνάζητοῦσι τοὺς σπόγγους οἵτινες ἀποτελοῦσι σήμερον τὴν ὑλικὴν δύναμιν τῆς νήσου και τὸ βιοποριστικὸν μέσον τῶν κατοίκων της. Τριήρεις δὲν ὑπάρχουν πλέον και πολεμικὸν ναύσταθμον δὲν ἀποτελεῖ ἡ Αἴγινα. Εἰς τὸν λιμένα της συνωθοῦνται πλοῖα μεγάλα και ταχύπλοα παρά τὸν αἰγιαλὸν κατασκευασθέντα και ἐν πομπῇ καθελευσθέντα εἰς τὴν θάλασσαν και μὲ τὰ εἰρηνικὰ αὐτὰ πλοῖα φεύγουν πέραν εἰς τοὺς ὠκεανούς, τολμηροὶ ναυτίλοι, και ριφοκίνδουνοι ἀγωνισταὶ τῆς ζωῆς. Ἐκεῖ εἰς τὸν βυθὸν τῶν μακρυνῶν θαλασσῶν, μακρὰν τῶν οἰκίων και τῶν φιλτάτων, μακρὰν τῆς πατρίου γῆς, ἀφίνουν πολλάκις τὴν τελευταίαν πνοὴν οἱ τολμηροὶ ναυτίλοι, τὴν πνοὴν ἣτις ἀναταράσσουσα τὰ ὕδατα τρέχει γοργῇ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν θαλασσῶν ἵνα χαθῆ εἰς τὰ κενὰ τοῦ ἀτέρμονος ὀρίζοντος. Τί θέλει ἡ πνοὴ εἰς τὰ βάθη τὰ ὑγρά; ἀφοῦ ἐγκατέλιπε τὸ σκήνωμά της δὲν ἔχει θέσιν πνοῆς αὐτῇ ἐν ὕδασιν!

Και ὅταν αἱ ποντοφόροι νῆες ἐπανέλθουν δειλιόν τι εἰς τὸν πατρῶον λιμένα, ἐκεῖ εἰς τὰς γωνίας τῶν οἰκιῶν καρτεροῦν μὲ πάλλουσαν καρδίαν

καὶ τρέμοντα χεῖλη καὶ ὑγροὺς ὀφθαλμοὺς, αἱ μητέρες, τὰ τέκνα, αἱ ἀδελφαί, τὸν ξενηπεμένον τους. Ἀλλοίμονον ἐὰν δὲν πηδῆσῃ εἰς τὴν ἀκτὴν χαρωπὸς καὶ ὑγιής· ἀλλοίμονον ἂν αἰουσθῆ λυπηρὸν ἄγγελμα! Ὁξεῖται ὀρηνητικαὶ κραυγαὶ ὁ ἀντιχῆσουν καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν μὲ τὸ πένθος εἰς τὸ ἔνδυμα καὶ τὴν ψυχὴν ὅα ὑπάγουν οἱ οἰκετοὶ εἰς ἐξοχικὸν ναὸν νὰ ἀναπέμψουν δέησιν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ θανόντος ναυτίλου εἰς ὃν ἔλαχε τάρπος ξένη ἀκτὴ ἢ τὸ ἀπέραντον τοῦ πόντου μνηῖμα! . . .

***

Ἡ Αἴγινα ἔχει φυλακὰς πολὺ καλὰς, ἀλλ' ἀτελῶς λειτουργούσας καὶ ἐν αἷς, ὡς συνήθως ἐν Ἑλλάδι, ἀσυνεῖδητοὶ ἄνθρωποι ἐκμεταλλεύονται πολλὰκις τοὺς δυστυχεῖς καταδίκους κερδοσκοποῦντες καὶ ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν των καὶ ἐπὶ τῆς τροφῆς των καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἀκόμη τοῦ χρηγομένου. Αἱ φυλακαὶ εἶνε τμῆμα τοῦ μεγάλου κτιρίου, ὅπερ μετὰ τόσων ἄλλων, ὀφείλεται εἰς τὴν φιλοπάτριδα μέριμναν τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου Κυβερνήτου. Εἰς τὰ ἄλλα τμῆματα τοῦ κτιρίου ἐνοικεῖ ἡ φρουρά, ἔχουσα μεγάλα καὶ εὐάερα δωμάτια καὶ αὐτὴν μεγάλην ἤτις καλὸν εἶνε νὰ δενδρόφυτευθῆ, ὡς καὶ ἡ ἄλλη πλατεῖα ἢ πρὸ τοῦ Στρατῶνος μέχρι τῆς παρκλίας.

***

Ἡ Αἴγινα ἔχει πλῆθος ἀμυγδαλεῶν καὶ ἀρκετὰς ἐλαίας, δύνανται δὲ ν' ἀποβῆ ἀπέραντος ἐλαιῶν.

ἐὰν ὑπάρξῃ πρωτοβουλία καὶ ἀγαθὴ πρόθεσις ἀπο-
βλέπουσα εἰς προαγωγὴν καὶ βελτίωσιν τῆς νήσου.

Ἐπάρχει καὶ μουσεῖον ἐν ᾧ συγκεντροῦνται
παντὸς εἶδους ἀρχαιοτήτες ἐν μεγίστῃ τάξει, ὀφεί-
λεται δὲ τοῦτο εἰς τὸν κ. Α. Πελεκᾶνον ὄραστή-
ριον ἐπιμελητὴν καὶ διευθυντὴν τοῦ Δημ. Σχο-
λείου καὶ εἰς τὴν φιλότιμον συνδρομὴν τῆς Δημοτ.
Ἀρχῆς.

**

Ἐἶνε δειλινὸν καὶ ὁ ἥλιος οὐρανὸν χρυσῶνει τὰ νερά
τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ ὑπεράνω τῶν βουνῶν εἰς τὰ
ὀποῖα σπεύδει νῆ δύση μικρὰ καὶ ὠραία νέφη χρυ-
σοῦνται καὶ λάμπουν ἀποτελοῦντα θέαμα γοητευ-
τικόν. Μετ' ὀλίγον ὁ ἥλιος χάνεται ὀπισθεν τῶν
βουνῶν, ἀφρίζοντα δὲ καὶ λαμποκοποῦντα τὰ κύ-
ματα κυλίωνται εἰς τὴν ἀκτὴν ἐν ᾧ ἡ σελήνη ἀ-
πλώνει τὸν ἀργυρὸν πέπλον καὶ περιβάλλει τὰ
πάντα ἡρέμα μὲ γοητεῖαν ἀπαράμιλλον. Δροσερὰ
καὶ μυροβόλος ἡ ποντίας αὔρα πνέει καὶ εἶνε
ὠραῖον τὸ πλανᾶσθαι εἰς τὴν ἀκτὴν ὅπου φλοισβί-
ζει ἡ βοᾷ τὸ κύμα καὶ ἀφίνει ἀφροῦς λευκοὺς καὶ
μεγάλους.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Δύο τινά συμπεράσματα ἠδυνήθην νὰ ἐξαγάγω ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τοῦ ταξιδίου μου σχετικῶς πρὸς τὴν γενικὴν κατάστασιν τοῦ Κράτους. Τὸ ἐν ὅτι τὰ ἄτομα προσδεύουν πάντοτε, ἐκεῖ τοῦλάχιστον ὅπου τοῖς δίδεται ἔδαφος, ἀναπτύσσοντα ἑλληνικὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ ἐνεργητικότητα, καὶ τὸ ἕτερον ὅτι τὸ Κράτος τὸ ἐπίσημον ἀποτελεῖ, τό γε νῦν ἔχον, καθιεστῶς τραγελαφικὸν καὶ φαῦλον ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου ἡ πολιτικὴ διαφθορὰ τείνει νὰ ἐξουδετερώσῃ πᾶσαν ἐλπίδα τὴν ὁποίαν δύναται τις νὰ ἔχῃ ἐκ τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας καὶ προόδου.

* *

Λέγοντες ἀτομικὴν πρόοδον ἐννοοῦμεν ὅτι συνετελέσθη ἐπ' ἐσχάτων, ὅτι ἀπέρρευσε ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς ἐργασίας. Ἡ πρόοδος τῆς ἀτμῆρους ναυπηγίας, ἡ προϊούσα ἐξάπλωσις τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἡ αὐξοῦσα μὀρφωσις τοῦ κόσμου, αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς σήμερον, πολλαὶ τῶν ὁποίων

δύνανται νὰ παραβληθῶσιν πρὸς Εὐρωπαϊκὰς πόλεις ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἢ περιωπῇ εἰς ἣν εὐρίσκονται αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι, ἅπαντα ταῦτα ἀποτελοῦν σημεῖα φαινὰ τῆς ἰδιωτικῆς ἐργασίας, τιμῶντα τὴν πατρίδα μας καὶ ἡμᾶς.

“Ὅ,τι λείπει ἀπὸ ἡμᾶς, ὅ,τι παρετήρησα πανταχοῦ εἶνε ἢ ἔλλειψις πολιτικῆς ἀνατροφῆς καὶ συναισθήσεως τῶν καθηκόντων μας πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ Κράτους.”

Καὶ ὁ κίνδυνος μέγας ἐκ τούτου ἀπειλῶν τὰ θεμέλια τοῦ ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι Κράτος καὶ λαὸς εἶνε πράγματα συναφῆ, τῆς αὐτῆς καταγωγῆς. Τὸ πρῶτον ἀπορρέει ἐκ τοῦ δευτέρου καὶ οὐδέτερον δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τοῦ ἄλλου. Ἐν τούτοις αἱ δύο αὐταὶ θεμελιώδεις βάσεις μιᾶς πολιτείας εὐρίσκονται ἐν Ἑλλάδι εἰς χαώδη διάστασιν. Τὸ Κράτος δὲν ἔχει συναίσθησιν τῶν καθηκόντων του πρὸς τὸν Λαόν, οὐδὲ ὁ Λαὸς τῶν ὑποχρεώσεών του πρὸ ἐκεῖνο.

***

Τὴν εὐθύνην τῆς σημερινῆς καταστάσεως ὁ Λαὸς τὴν ἐπιρρίπτει ἐπὶ τὴν Διοίκησιν, ἀπ’ αὐτῆς ἀπεκδεχόμενος πᾶσαν βελτίωσιν, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου αὕτη ἀδύναται νὰ φέρῃ ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα ὑπὸ τοὺς κρατοῦντας ἔθρους τῆς αἰσχρᾶς συναλλαγῆς τὴν ὁποίαν ἀποδίδει εἰς τὸν Λαόν. Τὸ γεγονός ὅτι ἐν Κράτος ἀπορρέει ἐκ τῶν ἀτόμων δύναται νὰ φέρῃ πάντα εἰς τὴν πεποιθήσιν ὅτι Κράτος καὶ Λαὸς πάντες ἡμεῖς οἵτινες κοπτόμεθα καθ’ ἐκάστην

κατὰ τῆς καχεξίας αὐτῆς, ἡμεῖς εἴμεθα καὶ οἱ ἔνοχοι, οἱ ἄξιοι ἀγγόνης.

Τὸ ἄτομον δύο ὑποχρεώσεις ἔχει, μίαν πρὸς ἑαυτὸ καὶ τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἑτέραν πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ Κράτους. Τῆς πρώτης ὑποχρεώσεως οἱ Ἕλληνες πάντες, ὡς ἄτομα, ἔδειξαν ὅτι ἔχουν ὑπερβολικὴν, μεγίστην, δύναμιν νὰ εἶπω, συναίσθησιν, ἐν ᾧ τῆς πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ Κράτους τοιαύτης οὐδεμίαν. Κατὰ γενικὸν κανόνα πάντες σήμερον ἓνα μόνον σκοπὸν τοῦ βίου των ἔχουσιν, τὴν ἀτομικὴν ἐπικράτησιν, τὸν πλουτισμὸν. Κατέστησαν τὸν σημερινὸν βίον πρόβλημα δυσχερὲς καὶ ἕκαστος προσπαθεῖ διὰ παντός ἠθικοῦ ἢ μὴ μέσου νὰ ἀνταπεξέλωθαι ἐξερχόμενος νικητῆς ἐκ τοῦ ἀγῶνος τῆς ζωῆς.

Ὁ εὐγενὴς ἀγὼν τῆς ὑπάρξεως μετετοπίσθη σήμερον εἰς τὸ πεδίον τῆς ἀγρίας κοινωνικῆς διαπάλης καὶ ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος παρουσιάζει τὸ θέαμα ἀνθρώπων ἀλληλεξοντουμένων χάριν τοῦ συμφέροντος. Ὅ,τι δύναται νὰ παρουσιασθῆ ὡς ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀτομικῶν μας σκοπῶν καὶ βλέψεων καταρρίπτεται ἀσυστόλως. Μεγάλαι ἠθικαὶ ἀρχαὶ τῆς κοινωνίας ρίπτονται εἰς τὸν βόρβορον, ἢ τιμὴ ποδοκυλιέται, ἢ κλοπὴ καὶ ἢ ἀρπαγὴ βασιλεύει καὶ κατὰ τῶν τειχῶν τοῦ Κράτους, τὰ ὅποια ἐτέθησαν καὶ τείχη ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἀγαθοῦ γίνονται αἱ σφοδρότεραι καὶ λυσσωδέστεραι προσβολαὶ μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὰ θέσωσιν ἐκποδῶν.

Καὶ ὁμως ὅλοι συναισθανόμεθα ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην Κράτους, ὅλοι κοπτόμεθα ὑπὲρ τῆς τιμῆς, τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἐντίμων. Ἐπίσης ὅλοι λέγομεν ὅτι εἴμεθα πατριῶται καὶ γνωρίζομεν ὅτι ἀνήκομεν εἰς μεγάλην πατρίδα. Ἀλλὰ δὲν δύναται ποτὲ νὰ ὀνομασθῇ πατριωτισμὸς τὸ ζητωκραυγάζειν ἀζημιώτως ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὸ διαρπάζειν καὶ ὀργιάζειν ἐπ' αὐτῆς ἐξ ἄλλου. Εἶνε βέβηλος πράξις καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἔγκλημα τὸ ταραττεῖν δι' ἐπικλήσεων τὰς σκιὰς ἐνδόξων προγόνων καὶ τὸ φεύγειν συγχρόνως ἀνάνδρωσ πρὸ τῆς θέας τοῦ ἐχθροῦ. Δὲν ἠγνοήθη ἀκόμη ὅτι, ὅ,τι μικρὸν ἐπιχειρεῖ τις κατὰ τοῦ Κράτους, ὄσω μικρὰν παράβασιν καὶ ἐὰν ἐπιχειρῇ, εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἀφαιρῇ ἓνα λίθον ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος καὶ δὲν ἠδυνήθημεν ἀκόμη νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι ἐὰν ἀφαιρέσωμεν ἕκαστος ἓνα λίθον ἀφαιρούμεν ὀλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἀπετελέσθη καὶ ἀνηγέρθη ἐκ τοῦ λίθου ἐκάστου ἐξ ἡμῶν.

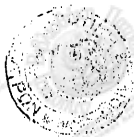
Ὁ CHARLES RIGOT ἀναγνωρίζει δύο εἶδη ἔθνων· τὸ ἀσυνείδητον καὶ τὸ ἔθνος συνειδήσεως· ἀσυνείδητον ὀνομάζει ἐκεῖνο τοῦ ὁποῖου τὸ ἄτομον ἐκτὸς τῶν πρώτων του ἀναγκῶν, τῶν ἀπλουστέρων βλέψεων δὲν γνωρίζει τί περισσότερον· διδὲι μάλιστα εἰς αὐτὸ καὶ ἰδιότητα μόλις ἀνωτέραν τοῦ ζώου κατὰ συγκατάβασιν ἰσως. Ἐθνος δὲ συνειδήσεως ἐκεῖνο τοῦ ὁποῖου τὸ ἄτομον ἐκτὸς τῶν πρώτων του ἀναγκῶν ἀποβλέπει καὶ εἰς τὴν ὑψηλοτέραν ιδέαν τῆς πατρίδος· ἐνεργῶς συνεισφέρειν πρὸς τὴν πρόοδον καὶ ὑπαρξίν τοῦ Κράτους· δικαιοτάτα δὲ ἰσχυρίζεται

ὅτι μόνον ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει δύναται νὰ ὑπάρξῃ Κράτος· τὸ ἄνευ συνειδήσεως ἔθνους τὸ παραδέχεται ὡς συσώρευσιν ἀνθρώπων μόνον (agglomeration d'hommes) ποτὲ ἔμως ὡς Κράτος.

Εἰς ποίαν ἐκ τῶν δύο περιπτώσεων ἀνήκομεν σήμερον ἡμεῖς ἀφίνω νὰ κοίνωσιν οἱ ἀναγνώσται, ἂν καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπισήμου βήματος τῆς Βουλῆς ἠκούσθῃ ἀπαθέστατα μία ἀλήθεια περὶ εοῦ Ἑθνους μας, ἐκπεμφθεῖσα ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ γνωστοῦ βουλευτοῦ Ἀργους:

«Ἐγὼ ἀκόμη δὲν τὸ ἀνεγνώρισα ὅτι εἶνε Βασιλεῖο αὐτό!

ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΩΝΗΣ

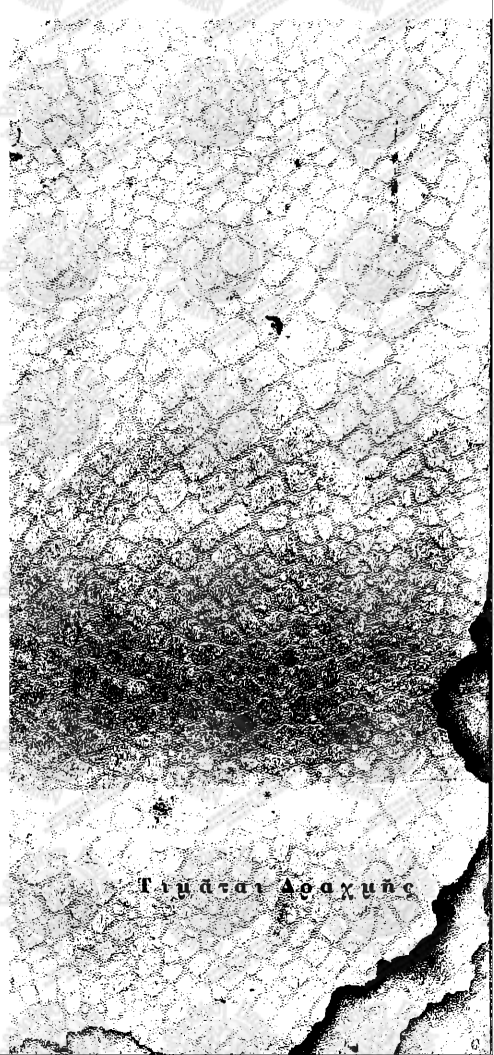

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ἐντὺ Προλόγου	σελ.	5
Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν Κόρινθον	»	7
» » τὸ Ἄργος	»	9
» » » Ναύπλιον	»	11
» » τὴν Τρίπολιν	»	14
» » τὰς Καλάμας	»	16
» » τὴν Ζάκυνθον	»	19
» » τὸ Ἄργοστόλιον	»	22
» » » Μεσολόγγιον	»	24
» » τὰς Πάτρας	»	27
» » τὸν Βόλον	»	31
» » τὴν Καρδίτσαν	»	35
» » τὰ Τρίκλινα	»	39
» » τὴν Καλαμπάκκην	»	42
» » τοῦ ὕψους τῶν Μετεώρων	»	44
» » τὴν Λάρισσαν	»	51
» » τὸν Ἄλμυρον	»	57
» » τὴν Σκιάθον	»	60
» » τὴν Χαλκίδαν	»	62
» » τὴν Λαμίαν	»	65
» » τὴν Αἴγιον	»	69
Γενικὰ Συμπεράσματα	»	74

Գրքերի Գրադարան

